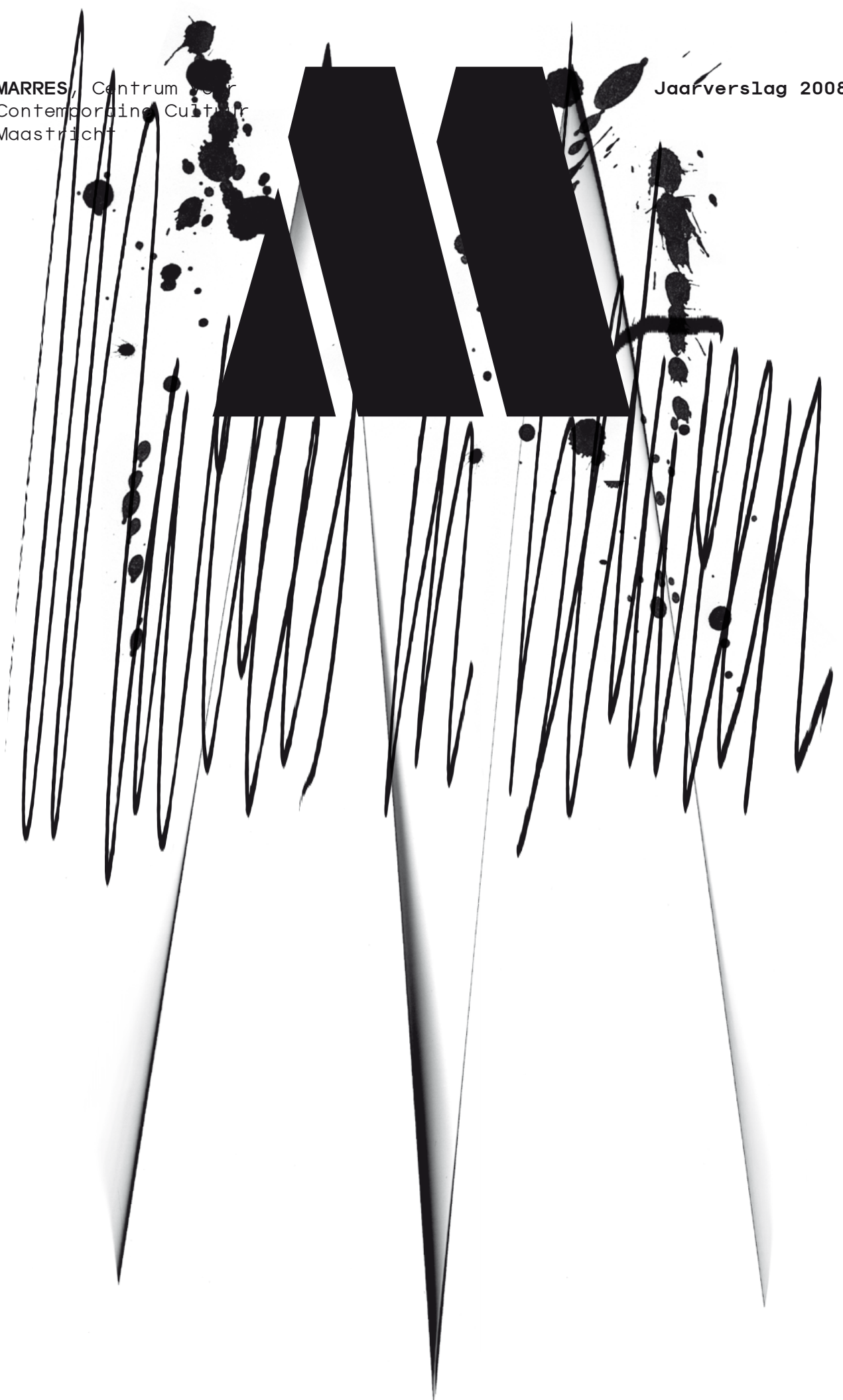
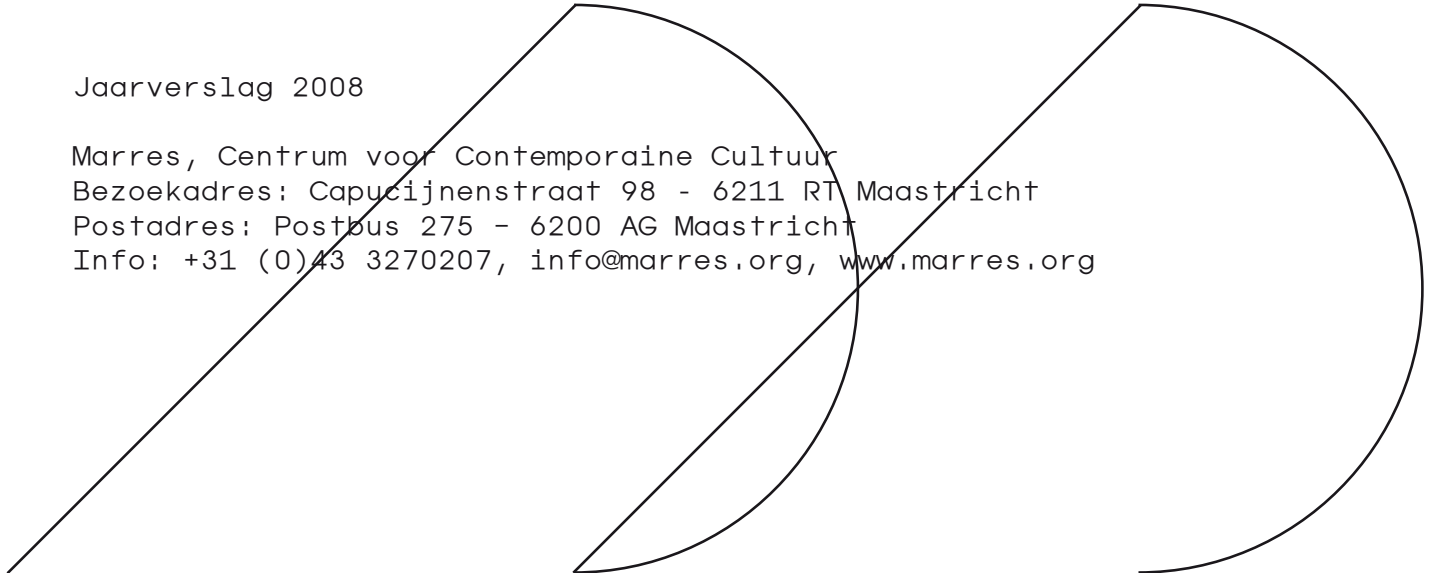

MARRES, Centrum voor
Contemporaine Cultuur
Maastricht

Jaarverslag 2008

Jaarverslag 2008

Marres, Centrum voor Contemporaine Cultuur
Bezoekadres: Capucijnenstraat 98 - 6211 RT Maastricht
Postadres: Postbus 275 - 6200 AG Maastricht
Info: +31 (0)43 3270207, info@marres.org, www.marres.org

Inhoud	
Inleiding	7
Terugblik	9
2008	13
Programma 2008	
Sound of Music	17
À l'extérieur - Rites de Passage	19
Curtain Raiser	23
Project: Marres In Between	25
This Is Not A Damien Hirst	
It Is All About Crafts	
Project: The Arabian Dream	31
Nevenactiviteiten	33
Pers	35
Bijlage: Jaarrekening 2007	

Inleiding

Het advies van de Raad voor Cultuur om Marres op te nemen in de basisinfrastructuur en in het verlengde hiervan de beslissing van de Gemeente Maastricht de financiële bijdrage aan Marres te verhogen en haar te faciliteren in het vinden van een locatie, heeft Marres ontegenzeggelijk gesterkt in haar perspectief. Een perspectief dat nog geen drie jaar geleden voor het eerst, en op tastende wijze, werd geformuleerd en nog geen enkele contour had gekregen. Het afgelopen jaar vormt vanwege de beleidsmatige beslissingen van het Ministerie van OC&W en de Gemeente Maastricht dan ook een afsluiting van een pioniersperiode, een bepaalde financieringssysteematiek en vooral ook een afronding van een bepaald type verhouding tot de Mondriaan Stichting.

Juist vanwege deze afronding is de inleiding op dit jaarverslag tevens een eerste terugblik om vervolgens alsnog te eindigen met een verantwoording over de periode 2008. Het specifieke perspectief van Marres en het daaraan verbonden potentieel van het instituut binnen de Nederlandse basisinfrastructuur wordt met deze terugblik mogelijk nog eens benadrukt. Alhoewel geen technische voorwaarde, wil Marres daarmee uitdrukking geven aan haar verlangen tot een publieke verantwoording, tot een publiek gesprek en tevens aan haar appreciatie voor de wijze waarop de stichting de inhoudelijke ambities van Marres in een zeer vroegtijdig stadium erkende en vervolgens op verschillende manieren mogelijk maakte. Immers, het is allereerst dankzij deze stichting dat Marres haar nog nauwelijks omschreven programma stapsgewijs kon realiseren.

Terugblik

Nog geen drie jaar geleden bood de Gemeente Maastricht en de Mondriaan Stichting aan Marres de kans om op basis van een nieuw geformuleerd tweejaren programma een doorstart te maken. Dit programma was niet georganiseerd rond de individuele auteur/producent of de verhouding tussen de auteur/producent en de curator, maar trachtte eerder de positie van de auteur/producent in de gedaante van kunstenaar of ontwerper te problematiseren en vervolgens te spiegelen aan de vraag naar de actualiteit. Juist die laatste vraag was een vereiste, aangezien de keuze voor een kunstenaar of ontwerper in menig presentatie-instelling veelal leek te worden ingegeven en vervolgens gelegitimeerd door een appèl op de actualiteit. Het idee van de actualiteit had hierdoor een bijna ideologisch karakter aangenomen en diende in het nieuw geformuleerde perspectief van Marres ook zelf aan een kritische vraagstelling te worden onderworpen. Die vraag bood Marres tegelijkertijd ook de mogelijkheid om als doorstartende organisatie zich te positioneren ten opzichte van andere presentatie-instellingen om vervolgens op zoek te gaan naar de mogelijkheid - of onmogelijkheid - van een kritische praktijk.

Die kritische praktijk probeerde Marres niet te ontfleunen aan een maatschappelijke of economische analyse, maar trachtte die eerder te vinden in een cultuurfilosofische benadering. Dit bood Marres de mogelijkheid de ontstaansgrond te exploreren van waaruit de kunstenaar en de ontwerper zijn huidige gedaante had aangenomen. In de overtuiging dat in die eerdere, half vergeten gedaantes van de kunstenaar en de ontwerper mogelijk productieve, uitgangspunten waren te vinden voor een nieuw te formuleren en tweeledige relatie van de presentatie-instelling ten opzichte van de kunstenaar en ontwerper en van de presentatie-instelling ten opzichte van haar publiek. Dit alles in de hoop dat die relatie, juist door deze benadering, vanuit de 'taal' van de kunst en de vormgeving zelf kon worden ontwikkeld en bijvoorbeeld niet eenduidig zou worden gebaseerd op de mechanismen van de markt.

Ontegenzeggelijk waren voor een herstartende organisatie als Marres de risico's die aan een dergelijke werkwijze zijn verbonden bijzonder groot. Weliswaar is de vraag naar een kritische praktijk binnen de kunst en vormgeving van alle tijden, maar drie jaar geleden leek die te worden gevonden in een paradoxale beweging, waarbij een terugkeer naar een autonome kunstpraktijk werd verbonden aan een marxistische maatschappijkritiek. Een benadering als van Marres met een enigszins filosofische - en dus per definitie elitaire - kwaliteit, kende in die startperiode het risico simpelweg te worden opgevat als een 'ode aan de bovenbouw' of nog slechter, als een 'burgerlijke exercitie'. Echter, de weg terug naar een simplistisch appèl op autonomie van de kunst(enaar) was voor Marres tegenstrijdig aan bijvoorbeeld meer collectieve en multidisciplinaire praktijken binnen de kunst en vormgeving, naast het feit dat juist die veronderstelde autonomie inmiddels onderdeel was van een marktideologie waarbinnen de persoonsverheerlijking en marketing van de auteur centraal stond. En een marxistisch perspectief leek de taal van de kunstenaar, van de ontwerper zelf onder druk te zetten en in te ruilen voor een even geïnstrumentaliseerde als gepolitiseerde visie op de kunst (als vormgeving). Binnen dit tot op de dag van vandaag nog nauwelijks gearticuleerde landschap van uitgangspunten, koos Marres voor het perspectief van de

antropoloog, eerder nog dan van de cultuurfilosoof, die zich allereerst verwondert en vervolgens nieuwsgierig buigt over het alsmaar transformerende domein van de cultuur.

Nu drie jaar later lijkt dat perspectief en de daaraan verbonden agenda alleen maar in belang te hebben gewonnen. 'Marx is Back!'; versterkt door de huidige economische crisis beïnvloedt het denken, eerder dan de dialectische praxis, van Karl Marx de agenda van menig cultuur- en kunstinstelling. Interessant genoeg doen in het verlengde hiervan ook andere en nauwelijks te anticiperen gedachtes inmiddels intrede. Zo wordt het idee van een avant-garde niet langer uitsluitend aan de kunstenaar of ontwerper verbonden, maar kan het mogelijk ook aan de praktijk van een instituut als het museum of de presentatie-instelling worden gekoppeld. Niemand minder dan Charles Esche, directeur van het Van Abbe-museum, heeft juist dit idee als eerste impliciet aan de orde gesteld, waarbij de rol van de kunstenaar zeker niet wordt ontkend, maar eerder als gelijksoortig aan het museum wordt opgevat, waardoor de kunstenaar 'zij aan zij' met de kunstinstelling en 'in hetzelfde tempo' orthodoxe opvattingen van de kunst ter discussie kunnen stellen (zie Charles Esche, 'Pleidooi voor een experimenteel institutionalisme' in Second Opinion, p. 48. Tevens Nils van Beek en Guus Beumer, 'Het kunstwerk zonder kunstenaar' in MetropolisM 2, 2008).

Marx als antwoord op de Markt roept ongetwijfeld herinneringen op aan een eerdere periode, maar het museum en vervolgens de presentatie-instelling als uitdrukking van een 'experimenteel institutionalisme' en daarmee van een nieuwe avant-garde presenteert een even onbekende als intrigerende vraag. Niet in de laatste plaats omdat in het verlengde hiervan de vraag naar de rol van de overheid als faciliterend lichaam en subsidie als het daarmee verbonden instrument, mogelijk ook in heel andere termen dan dertig jaar geleden zullen worden beantwoord!

Voor Marres en haar meer antropologische blik op de cultuur is het idee van een avant-garde, maar dan in de gedaante van het instituut ronduit fascinerend. In potentie biedt een dergelijk perspectief ook een antwoord op de neoliberale werkwijze van de markt en de roep om actualiteit. Tegelijkertijd loopt hiermee dat andere idee, dat idee van het museum of de presentatie-instelling als publieke ruimte, als bemiddelende en reflectieve ruimte, als een tussen, het risico, niet zoals Esche hoopt te worden versterkt, maar eerder te worden opgelost in een even utopische als symbiotische verstrengeling van ongelijksoortige doeleinden en belangen van de twee belangrijkste protagonisten oftewel de kunstenaar en het instituut. Nog daargelaten wat filosofen als Foucault zouden zeggen over deze nieuwe rol van het instituut en de daarbij horende machtswerking of welke rol het publiek in die nieuwe verhouding van de kunstenaar tot het museum krijgt toebedeeld. Vanuit het perspectief van de psychologie zou men een redenatie als van Esche kunnen opvatten als een overmatige vorm van vereenzelviging met de kunstenaar, eerder nog dan met de kunst. En de volgende vraag - de bank van Freud wordt meer en meer zichtbaar - luidt dan waarom? Spreekt hier een mogelijk schuldbesef of klinkt hier een overwinningskreet van de curator over de kunstenaar, van het museum over de kunst? Apollo of Dionysos, Eros of Tanatos? Eén ding

mag niet worden vergeten, waar Marx zijn intrede doet, ligt Freud altijd op de loer!

De uitgangspunten van Marres anticiperen op onvoorziene wijze op dergelijke ontwikkelingen. Het geeft bovendien aan dat men de actualiteit kan problematiseren, maar daar tegelijkertijd niet aan kan ontsnappen. Daarnaast illustreren dergelijke ontwikkelingen dat de meer cultuur-filosofische, de meer antropologische blik van Marres niet alleen specificiteit, maar binnen het huidige landschap van presentatie-instellingen tevens een zekere urgentie kent. Juist deze benadering biedt impliciet een reflectie op het functioneren van die infrastructuur en is in zichzelf een voorbeeld van de zo beoogde diversiteit aan uitgangspunten en het verlangen naar positionering van de respectievelijke instellingen. En met deze opmerking, die tegelijkertijd en opnieuw de ambitie van Marres benadrukt, wordt ook tevens deze terugblik afgerond.

2008

Het afgelopen jaar was verre van regulier en geen 'business as usual'. Natuurlijk was de aandacht allereerst gericht op de inhoudelijke verdieping van het programma, met zowel in schaal als in perspectief uiterst ambitieuze onderdelen als bijvoorbeeld het project rond de positie van 'De Flaneur'. Het streven om de klassieke locatie van Marres ditmaal als een 'abstract buiten' te laten fungeren, als de mentale ruimte van waaruit de positie en de ervaring van de flaneur kon worden verbeeld, vereiste dat het hele pand diende te worden gestript en vervolgens verbouwd. Het verlangen van de curatoren om juist de menselijke stem en tekst in tegenstelling tot beeld te benutten als het belangrijkste medium, leverde bovendien complexe vraagstukken op, maar leidde uiteindelijk ook tot een overtuigend tentoonstellingsmodel.

Het weinig reguliere karakter van 2008 kwam echter voort uit de vereiste van een nieuwe locatie en de uitdrukkelijke zorg voor het bestuur en de directie, die hieraan was verbonden. De huur van Marres werd medio 2008 - vanwege de beëindiging van het huurcontract tussen de Gemeente en de eigenaren - door de Gemeente aan Marres opgezegd en hoewel zowel de Gemeente Maastricht als de eigenaren er alles aan deden om de instelling te faciliteren, diende er op zeer kort termijn een alternatief te worden ontwikkeld. Uiteindelijk - en in uitdrukkelijke samenwerking met de Gemeente Maastricht - is besloten na te gaan of een eventuele aankoop van het historische pand waarin Marres is gevestigd tot de mogelijkheden behoort. Het bestuur en de directie wil in dit verslag graag stilstaan bij het engagement van de ambtenaren van de afdeling cultuur en de afdeling grondzaken van de Gemeente Maastricht en niet in de laatste plaats bij de Wethouder voor Cultuur, de heer Jean Jacobs, waardoor dit scenario onlangs is bewaardheid en ergens in de komende weken aan de Gemeenteraad zal worden gepresenteerd. Een betere uitkomst als deze waarin Marres continuïteit is geboden op de door haar zo geliefde locatie en met de Gemeente Maastricht als verhuurder, was slechts enkele maanden geleden nog niet denkbaar.

De weg naar deze uitkomst was begrijpelijkerwijs verre van gemakkelijk en heeft veel van de flexibiliteit van de organisatie geëist. Zo is het programma van Marres over 2008 versneld gerealiseerd; per 1 oktober 2008 was aan de door ons geformuleerde en door de subsidiënten geaccordeerde programma-eisen over 2008 voldaan, waardoor een mogelijk wegvallen van de locatie tijdelijk kon worden opgevangen. Alle aandacht kon nu worden gericht op het vinden van een nieuwe locatie, welke in de ogen van bestuur en directie per 1 januari 2009 een feit moest zijn.

Inmiddels had Marres een positief advies van de Raad voor Cultuur ontvangen en eind augustus werd bevestigd dat dit advies door het Ministerie van OC&W was overgenomen, waardoor de instelling per 1 januari in de basisinfrastructuur zou worden opgenomen. Deze uiterst vererende opname vergrootte de druk op Marres aanzienlijk, want behalve een locatie diende nu ook de professionalisering van de organisatie ter hand te worden genomen en een nieuw programma te worden ontwikkeld. Vergeet niet, Marres is de enige nieuwkomer van de vier landelijke presentatie-instellingen en opereerde tot voor kort vanuit

hele andere financiële en organisatorische randvoorwaarden. Opnieuw waren de Gemeente Maastricht en de Mondriaan Stichting bijzonder behulpzaam. Beide boden de mogelijkheid, op voorwaarde dat de realisatie van het programma daadwerkelijk werd versneld, Marres een korte periode te sluiten. De Gemeente Maastricht stelde bovendien een voorschot beschikbaar, waardoor Marres al vanaf oktober 2008 wist te anticiperen op de nieuwe positie van de instelling. De tijdelijke sluiting en het voorschot boden Marres de mogelijkheid haar ambities conform het beleidsplan 2009-2012 te herijken, een organogram te ontwikkelen, nieuwe personeelsleden aan te trekken en de algehele professionalisering van haar organisatie naar een hoger plan te trekken en bijvoorbeeld haar administratie zo in te richten dat deze voldeed aan de laatste accountantseisen. Tevens heeft in die periode het bestuur een nieuwe samenstelling gekregen, dat 1 oktober 2008 is aangetreden. De nieuwe voorzitter is Dhr. W. Van Zandbeek, de post van penningmeester wordt nu bekleed door Dhr. H. Hannen, en Mevr. A. Tilroe is eveneens toegetreden tot het bestuur. Dhr. M. Lehmann is als secretaris aangebleven.

Het feit dat Marres in 2008 in staat is geweest haar ambitieuze programma te realiseren, de complexe verhoudingen met een veelheid aan partijen rond het realiseren van een nieuwe locatie op een succesvolle wijze wist te begeleiden en tegelijkertijd in staat was te anticiperen op de schaalvergroting en professionalisering van de instelling, heeft bestuur, directie en het team gesterkt in het vertrouwen in de toekomst. Bovendien was Marres in staat om in december van 2008 een nieuw programmaonderdeel te introduceren – gefinancierd met middelen uit 2009- dat tegelijkertijd een afsluiting van de voorgaande periode en een voorbereiding op het nieuwe programma vertegenwoordigde. 'Marres In Between' was de titel waaronder Marres het huidige waardesysteem binnen de kunst en vormgeving aan de orde stelde, dat als uitgangspunt diende voor de komende periode.

De komende jaren zal Marres haar onderzoek naar vergeten posities voortzetten en in 2009 zal ondermeer de avant-garde tot haar aandachtsgedebied behoren. Het eerste project, 'The Russian Schizo-revolution', toont hoe midjaren negentig van de vorige eeuw, de lach eerder dan een kritische ideologie een antwoord bood op het despotische karakter van de Sovjetstaat. Daarnaast wil Marres het onderzoek naar de eigen uitgangspunten, het reflectieve vermogen, versterken door naast lezingen en essays, haar uitgangspunten allereerst openbaar te maken. Daarom is al in 2008 begonnen met de voorbereidingen voor een website in de gedaante van een on-line archief, die alle beleidsmatige keuzes en de wijze waarop deze vervolgens zijn gematerialiseerd, publiek maakt. De eerste uitkomsten hiervan zijn enkele weken geleden on-line gegaan.

Met dank aan alle betrokkenen, in het bijzonder aan de Mondriaan Stichting, die gedurende die eerste drie jaren de vereiste middelen voor het programma ter beschikking stelde en aan de Gemeente Maastricht die de vereiste fysieke en organisatorische randvoorwaarden wist te realiseren!

Programma 2008

Totaal 9275 bezoekers

DE VERZAMELAAR

Sound of Music

20 januari tot en met 30 maart 2008

2000 bezoekers

Van 20 januari tot en met 30 maart 2008 presenteerde Marres de tentoonstelling Sound of Music in het kader van De Verzamelaar. Deze tentoonstelling was het resultaat van een samenwerking tussen het FRAC Nord-Pas de Calais (Frankrijk) en Marres. De basis van de tentoonstelling werd gevormd door werken uit de collectie van het FRAC, aangevuld met andere bruiklenen. Sound of Music toonde de invloed van nieuwe technologieën op de kunst en de relatie tussen beeld en muziek. Al eerder bood Marres verschillende reflecties op de notie van De Verzamelaar met tentoonstellingen als Die Dinge, Négritude en La Collection Imaginaire. Waar bij Die Dinge het accent lag op het ontsluiten van collecties en het vraagstuk van collectiemobiliteit, ging Négritude nader in op een collectie als identiteit en bevroeg La Collection Imaginaire de positie van de verzamelaar. Met Sound of Music reflecteerde Marres op een ander aspect van 'De Verzamelaar' door een museale collectie te herinterpreteren in de context van een presentatieinstelling voor beeldende kunst en vormgeving.

Op zaterdag 29 maart werd er een finissage georganiseerd in samenwerking met Intro|In Situ. Marres en Intro|In Situ hadden pianist Reinier van Houdt (Ives Ensemble) uitgenodigd om een selectie te spelen uit Sonatas and Interludes van John Cage, die een centrale positie in de tentoonstelling innam.

Met werken van Art & Language (Terry Atkinson & Michaël Baldwin), Robert Barry, Angela Bulloch, Ellen Cantor & John Cussans, Achille & Pier Giacomo Castiglioni, François Curlet & Michel François, Jeremy Deller, Pierre Huyghe, Scott King, Vera & François Molnar, Dennis Oppenheim, Allen Ruppersberg, S.M.S. (John Cage, La Monte Young, Marian Zazeela), Cerith Wyn Evans, La Monte Young, Anton Corbijn, Mark Leckey, Rainier Lericolais, Christian Marclay, en Susan Philipsz.

In het kader van deze tentoonstelling is tevens een catalogus verschenen in samenwerking met FRAC Nord- Pas de Calais.

DE FLANEUR

À l'Extérieur - Rites de Passage

11 mei tot en met 28 september 2008

3200 bezoekers

Als onderdeel van het onderzoek naar 19e eeuwse posities en de sporen hiervan binnen het huidige cultuurdebat, presenteerde Marres, na de Dandy, de Dilettant en de Verzamelaar, ditmaal de Flaneur. Dit project is het resultaat van een samenwerking tussen José Teunissen, modetheoretica en publiciste en Eric de Kuyper, romancier, regisseur en theoreticus. Hun visie op de flaneur heeft geleid tot een selectie filmfragmenten en teksten, die een beeld oproepen van die intrigerende figuur, die in de negentiende eeuw ontstaat in Parijs, de grootstad verkent en zich verwondert over de veranderingen en modernisering van de publieke ruimte en het stedelijke beeld. De Kuyper en Teunissen zijn vervolgens een dialoog met de kunstenaars André van Bergen en Michiel Kluiters aangegaan. Beide kunstenaars hebben een installatie gerealiseerd, die als drager functioneert voor deze teksten en filmfragmenten, maar tegelijkertijd een autonome ingreep is binnen het historische interieur van Marres. Centrale rol hierbij was weggelegd voor de middengang op de begane grond die is getransformeerd tot een passage. Deze transformatie is eerder onderdeel geweest van een werk uit 2002 van Bik/Van der Pol in het kader van Stadsoase. Zij hebben toestemming gegeven dit fragment te reconstrueren en de door hun aangebrachte traliedeuren opnieuw te installeren. Vervolgens hebben Van Bergen en Kluiters dit kunstwerk benut als onderdeel van hun installatie waarbij het idee van de passage centraal staat maar de ervaring per ingreep fundamenteel anders is.

De flaneur behoort tot de meest intrigerende figuren uit de 19e eeuw. Ook de flaneur moet worden gezien als een dandy, maar waar de literaire figuur van Des Esseintes, als mogelijk de ultieme dandy (Tegen de keer, Huysmans), zich terugtrekt in een geperfectioneerd interieur, daar ziet de flaneur de publieke ruimte als het domein waarbinnen hij zichzelf gestalte kan geven. De flaneur geeft zich over aan het spektakel van de eerste etalages, de warenhuizen, de galerijen en de mode. Maar deze dandy mijmert ook over het flaneren zelf. Want wat is dat eigenlijk? Zien en gezien worden in het openbaar? Iets ondernemen en tegelijkertijd niets doen. Iets dat het dagelijkse verheft tot spektakel? Of moeten we het zien als een halfbewuste mentale staat, die leidt tot inspiratie, nieuwe ideeën en nieuwe ervaringen. Naast de flaneur verschijnt natuurlijk ook de flaneuse in beeld, maar haar verschijning op straat is niet vanzelfsprekend. Een vrouw alleen in het openbaar is er in de negentiende eeuw snel één van lichte zeden. Met de opkomst van de winkels en passage verandert dat en mag ook zij zich steeds meer buitenshuis presenteren. Pas decennia later is Virginia Woolf één van de eerste vrouwen die haar ervaringen als 'flaneuse' in Londen beschrijft.

Wat de flaneur beweegt en ervaart stond centraal in de tentoonstelling bij Marres. De installatie van Kluiters en van Van Bergen kende zijn eigen werkelijkheid, maar twee zintuigen werden uitdrukkelijk bespeeld. Binnen afzonderlijke ruimtes werd een appèl gedaan op het oor, aangezien in elke ruimte teksten te beluisteren waren van verschillende schrijvers en flaneurs uit de negentiende en twintigste

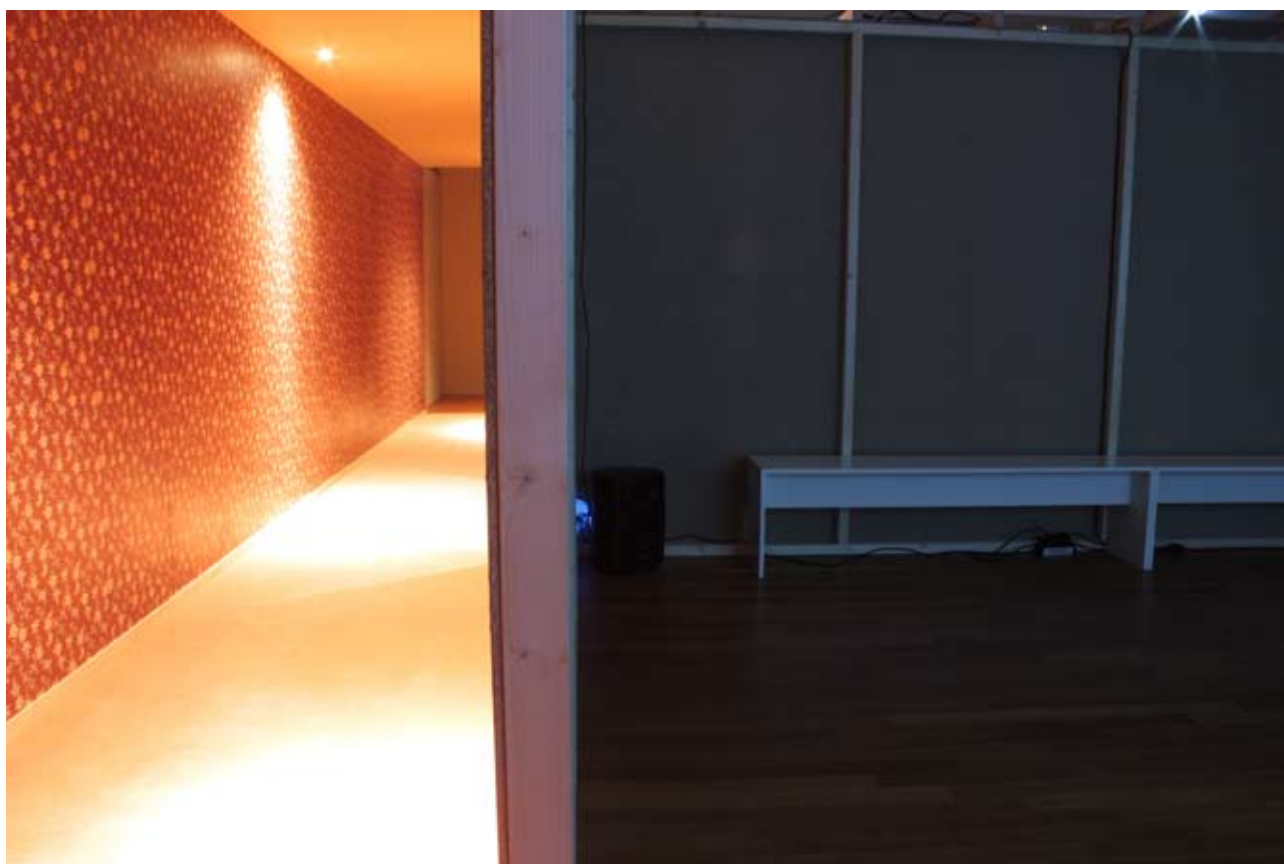

eeuw, die beschrijven hoe zij Parijs, New York, Londen, Berlijn en Den Haag hebben ervaren. De blik werd gevoed door talloze filmfragmenten, die een beeld oproepen van het flaneren.

Bij deze tentoonstelling verscheen tevens het essay Flaneren door Eric de Kuyper.

Op vrijdag 13 juni werd een expertmeeting georganiseerd in samenwerking met de Universiteit van Maastricht, faculteit der Cultuurwetenschappen. In besloten kring werd door Nederlandse en Vlaamse Flaneurkenners nader gesproken over het onderwerp. De genodigden hiervoor waren José Teunissen, Eric de Kuyper, Dirk Lauwaert, Jan Hein Furnee, Sytze Steenstra, Jack Post, Nanda van de Berg, Henk Hoeks en Emile Poppe.

DE FLANEUR

Curtain Raiser

9 juli tot en met 28 september 2008

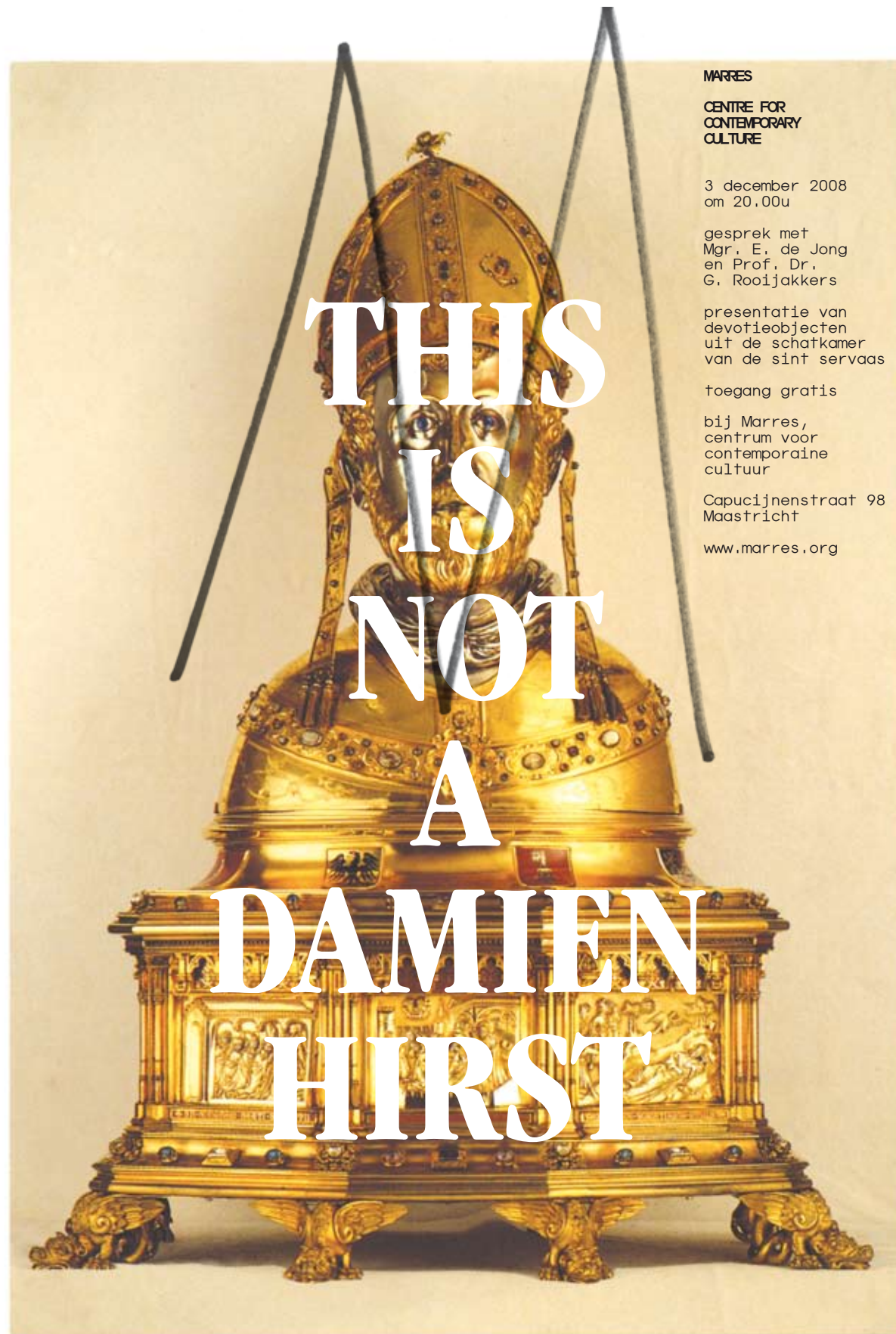
1450 bezoekers

Vanaf 9 juli was bij Marres de tentoonstelling *Curtain Raiser* te bezichtigen. In deze expositie stonden enkele korte films van de Franse regisseur François Ozon centraal. Deze tentoonstelling op de bovenverdieping van Marres werd samengesteld door Krist Gruijthuijsen en sloot aan op de presentatie over de Flaneur: *À l'Extérieur - Rites de Passage*.

In het midden van de negentiende eeuw vertegenwoordigde de flaneur een onderzoekende positie binnen het stedelijke leven van Parijs. De flaneur impliceerde een nieuwe verhouding tot de dynamiek, de uniformiteit en anonimiteit van het moderne stadsleven. Charles Baudelaire onderzocht het flaneren en karakteriseerde de flaneur als een afstandelijke en observerende figuur, eigen aan de stedelijke cultuur, die zich tegelijkertijd overgeeft aan de ervaring van het stedelijke leven en aan de reflectie daarop.

Onder de titel *Curtain Raiser* stond deze dubbele verhouding centraal, alleen ditmaal met behulp van het werk van de Franse regisseur François Ozon. Deze filmmaker is geïntrigeerd door de verschillende manieren waarop zich een breuk in iemands persoonlijk leven voordoet, een alternatieve levenswijze ontstaat en een moment van transformatie (van de hoofdfiguren) mogelijk wordt. Bij Ozon komt deze transformatie voort uit een obsessief verlangen, die veelal leidt tot een hernieuwd idee van een eigen identiteit.

Curtain Raiser richtte de aandacht op de korte films van Ozon uit het begin van zijn loopbaan, die van hoge artistieke waarde zijn en zowel als cinema en als beeldende kunst kunnen worden opgevat. De tentoonstelling toonde deze oorspronkelijk cinematografische werken binnen een kunstinstelling en in combinatie met *À l'Extérieur - Rites de Passage*. Deze contextuele veranderingen boden de mogelijkheid de films van Ozon op verschillende manieren te herinterpreteren.

PROJECT: MARRES IN BETWEEN

This Is Not a Damien Hirst & It Is All About Crafts

3 december tot en met 21 december 2008

750 bezoekers

Met De Flaneur heeft Marres haar onderzoek naar 19e eeuwse posities voor een belangrijk deel afgerond. Ter voorbereiding op 2009 en het onderzoek naar de grote avantgardes uit de 20ste eeuw organiseerde Marres van 3 december tot en met 21 december onder de titels This Is Not A Damien Hirst en It Is All About Crafts een tweetal presentaties, die een aanzet vormden tot een discussie over het huidige waardesysteem binnen de kunst en vormgeving.

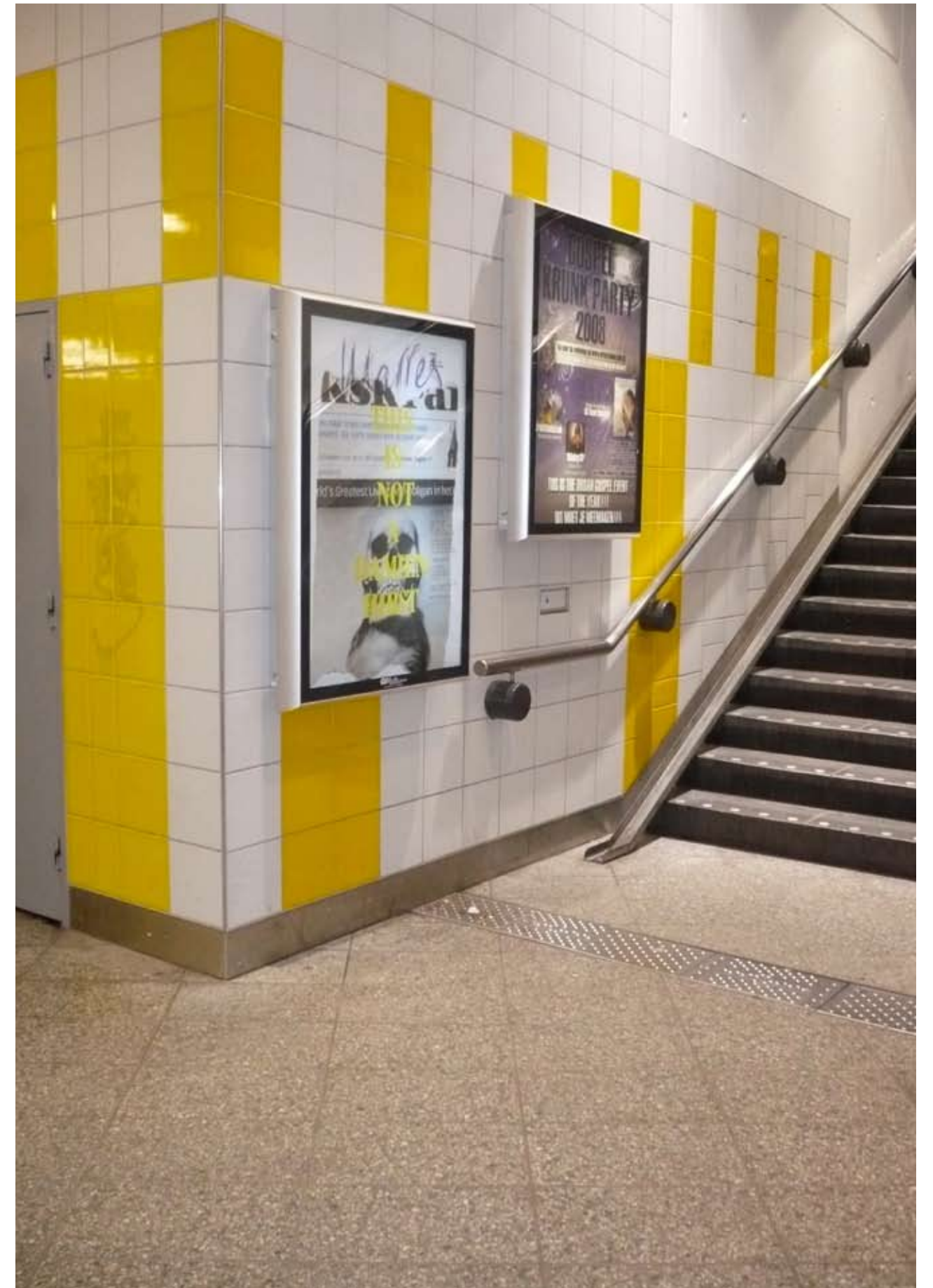
03 December - 07 December: **This Is Not A Damien Hirst**

This Is Not A Damien Hirst bestond uit enkele affiches in de publieke ruimte van Maureen Mooren, een tweetal lezingen van Mgr E. de Jong en Prof. Dr. G. Rooijakkers en een unieke presentatie van enkele devotieobjecten uit de schatkamer van de St. Servaas in Maastricht. De lezingen vonden plaats op 3 december.

10 December - 21 December: **It Is All About Crafts**

Presentatie van vijf bloemenpyramides, die onlangs zijn ontwikkeld door Koninklijke Tichelaar in Makkum in samenwerking met Studio Job, Alexander van Slobbe, Studio Makkink&Bey en JongeriusLab.

In het kader van bovenstaande projecten verscheen het essay In een wereld van teveel, is teveel hetzelfde door Louise Schouwenberg en Guus Beumer.

PROJECT

The Arabian Dream, een documentaire van Maher Al Sabbagh

13 april 2008

75 bezoekers

Marres toonde in samenwerking met het NAI M op zondag 13 april de documentaire The Arabian Dream (53 minuten) van de Nederlands Syrische filmmaker Maher Al Sabbagh. Al Sabbagh was bij de vertoning aanwezig om de film in te leiden. Na afloop van de vertoning vond er een vraag-gesprek plaats vinden tussen Guus Beumer, directeur van Marres en NAI M, en Maher Al Sabbagh.

Maher Al Sabbagh besloot The Arabian Dream te maken omdat hij niet langer mondeling wilde reageren op de negatieve berichten over de Arabische wereld. Hij maakte een documentaire over de oorsprong van de rancune in de Arabische Wereld jegens het Westen. Al Sabbagh laat gevoelige kwesties als het voortdurende kolonialisme, het Israël-vraagstuk en de wortels van het radicalisme niet onbesproken.

Al Sabbagh, filmmaker van Arabische origine maar beïnvloed door het westers idee omtrent individualisme, interviewde mensen uit alle uit-hoeken van de Arabische Wereld en voegde deze interviews samen met archiefmateriaal. Zo schetst hij een andere kijk op de geschiedenis van het Midden-Oosten en een meer divers beeld van Arabische samenlevingen. We zien het leven van de profeet Mohammed, de rijke culturele achtergrond en de oude en wellicht utopische wens om één verenigd Arabisch rijk te realiseren.

FLANEREN

ERIC DE KUYPER

Marres/Centrum voor Contemporaine Cultuur
Maastricht, 2008

IN EEN WERELD VAN
TEVEEL, IS TEVEEL
HETZELFDE

LOUISE
SCHOUWENBERG
& GUUS BEUMER

Marres/Centrum voor Contemporaine Cultuur
Maastricht, 2008

Nevenactiviteiten

1800 bezoekers

Marres organiseert gedurende het hele jaar naast haar hoofd- en parallelprogramma andere nevenactiviteiten. Zo neemt Marres jaarlijks deel aan de Kunsttour, waarbij naast de mogelijkheid tot de bezichtiging van de dan lopende tentoonstelling tevens een andere kunstenaar zijn of haar werk presenteert. In 2008 toonden kunstenaars Jessy Rietdijk en Emile de Cock hun werk in de tuin van Marres.

Op verschillende momenten gedurende het jaar vinden er boekpresentaties plaats in de Marres Bookshop, waarbij bijzondere kunst- en cultuurboeken onder de aandacht worden gebracht (ondermeer in samenwerking met de Jan van Eyck Academie).

Ook stelt Marres op verschillende momenten in het jaar haar locatie ter beschikking voor voorstellingen van studenten aan de toneelacademie of als presentatieruimte voor studenten van de Kunstacademie. Bovendien werkt Marres regelmatig samen met de Universiteit Maastricht, faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen. Zo zijn er rondleidingen voor studenten gegeven en heeft Guus Beumer een lezing gehouden, die een onderdeel vormde van het curriculum van de bacheloropleiding. Daarnaast werkt Marres ook samen met de studievereniging van Cultuurwetenschappen: Orakel. Zo is Marres opgenomen in een informatiedag die studenten inzicht biedt in de verschillende mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

De projectleider van Marres is tevens nauw betrokken bij de activiteiten van het Maastrichts Uitburo. Zij neemt onder andere deel aan de redactie van UITmagazine en wordt er via vergaderingen samen met het Theater aan het Vrijthof, Centre Céramique en het Bonnefantenmuseum strategieën bedacht en uitgezet om de Maastrichtse culturele agenda bij een groot publiek, in Maastricht en de Euregio, onder de aandacht te brengen.

Daarnaast neemt Marres deel aan 6211, een samenwerkingsverband tussen het Huis van Bourgondië, Intro in situ, Lumière en Marres. Hierbij worden de verschillende publieksgroepen van de verschillende instellingen bij elkaar geïntroduceerd en worden programmaonderdelen met elkaar verbonden. Marres verzorgt op deze avonden rondleidingen of stelt studenten van de kunstacademie in staat hun werk te presenteren. Marres is tevens lid van het KOM waardoor unieke samenwerkingsverbanden worden aangegaan.

In 2006 is op initiatief van Marres en in samenwerking met het Bonnefantenmuseum, Het NAI Maastricht, Hogeschool Zuyd (kunstacademie) en de Jan van Eyck Academie een meerjarig project gestart dat de culturele infrastructuur van Maastricht onderzoekt. Hiervoor worden de traditionele gezamenlijke nieuwjaarsborrels aangegrepen als momenten om de discussie hierover te voeren. In 2006 organiseerde de Jan van Eyck Academie tijdens de borrel lezingen en een debat. In 2007 organiseerde Marres speeddating sessies waarbij alle genodigden van de verschillende instellingen de discussie konden aangaan met beleidsmakers, journalisten, ondernemers, kunstenaars etc. Als vervolg hierop heeft een onderzoeksgroep van de Jan van Eyck Academie, Traces of Autism,

de kwestie verder onderzocht en werd een film met hun visie tijdens de nieuwjaarsborrel 2008 (bij het NAI M) getoond.

De directeur van Marres heeft in 2008 niet alleen zitting in de commissie internationaal en de commissie museale aankopen van de Mondriaan Stichting en in de commissie vormgeving van het Fonds BKVB, hij wordt bovendien veelvuldig gevraagd voor een bijdrage in de vorm van een lezing zoals tijdens het congres van de Museumvereniging in Maastricht. Daarnaast is hij lid van het bestuur van het tijdschrift MetropolisM, stichting Co-Lab en Pal-West.

Pers

28 januari 2008 - dagblad **De Limburger**

artikel: 'Maak je eigen muziek op expositie Sound of Music'

auteur: Capspar Cillekens

onderwerp: Sound of Music

februari 2008 - cultureel maandblad **Zuiderlucht**

artikel: 'Muziek en Stilte in Marres'

rubriek: Inkijk

auteur: Duncan Liefferink

onderwerp: Sound of Music

5 maart 2008 - dagblad **De Limburger**

artikel: 'Cultuur voor de Tefafklant én de gewone sterveling'

auteur: Benti Banch

onderwerp: Tefaf

jan/feb 2008, #60 - tijdschrift **FRAME**

artikel: 'The Great Indoors Award Catalogue'

onderwerp: The Great Indoors

22 april 2008 - website **www.metropolismag.com**

artikel: 'Postcard from Maastricht'

rubriek: Urban Journal

auteur: David Sokol

onderwerp: The Great Indoors

2008, nummer 2 - tijdschrift **Selector magazine**

artikel: 'Wandelen als spektakel'

rubriek: Expo

onderwerp: A l'exterieur. Rites de Passage

10 mei 2008 - tijdschrift **Volkskrant Magazine**

artikel: 'Wandelen om gezien te worden'

rubriek: Mode

onderwerp: A l'exterieur. Rites de Passage

8 mei 2008 - dagblad **De Volkskrant**

artikel: 'Expositie over de wandelende observator'

rubriek: (deze week) cultuuragenda

auteur: Merlijn Schoonenboom

onderwerp: A l'exterieur. Rites de Passage

17 mei - dagblad **Trouw**

artikel: 'Wat beweegt de flaneur'

rubriek: Kunst

auteur: Arend Evenhuis

onderwerp: A l'exterieur. Rites de Passage

september 2008 - cultureel maandblad **Zuiderlucht**

onderwerp: Curtain Raiser

sept/okt 2008, Nr 6 - tijdschrift **Museumtijdschrift**
artikel: 'Kunst&Context. Marres'
rubriek: Museumnieuws
auteur: Din Pieters
onderwerp: A l'extérieur. Rites de Passage

23 juni 2008 - dagblad **NRC**
artikel: ''A l'extérieur' toont de kunst van het flaneren'
auteur: Sandra Smets
onderwerp: A l'extérieur. Rites de Passage

23 mei 2008 - dagblad **De Limburger**
artikel: 'Flaneren als protest tegen de moderne tijd'
auteur: Caspar Cillekens
onderwerp: A l'extérieur. Rites de Passage

juni 2008 - gratis cultureel maandblad **Uit! Maastricht**
artikel: 'Uittips van Guus Beumer'
rubriek: Uittips van...
auteur: Guus Beumer

19 juni 2008 - dagblad **NRC**
artikel: 'Subsidie terug op het niveau van 2006'
onderwerp: Culturele basisinfrastructuur

dec/jan 08-09 - tijdschrift **MaasEuregio**
artikel: Gilde van Zes trakeert op kwaliteit... en meer
auteur: Bert Salden
onderwerp: Boekwinkel Marres Gilde van Zes

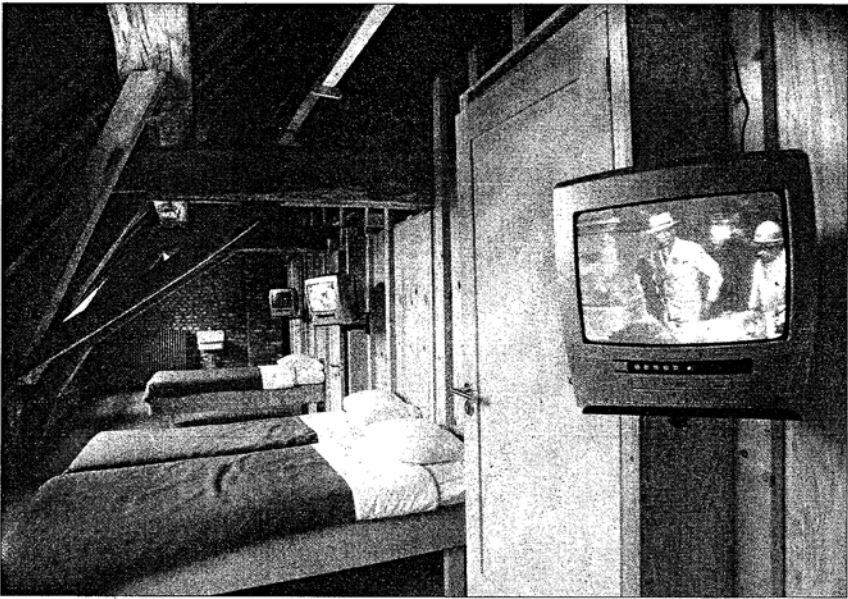
17 september 2008 - dagblad **De Limburger**
artikel: 'Extra geld voor cultuur in Limburg'
onderwerp: Culturele basisinfrastructuur

Flaneren als protest tegen de moderne tijd

Met een tentoonstelling over flaneren sluit kunstencentrum Marres een reeks exposities over cultuurposities in de negentiende eeuw.

Door Caspar Cillekens
BESLIDENDE KUNST »Flaneren, zo vond de Duitse schrijver Walter Benjamin, was een protest tegen de toenemende arbeidsdeling in de industriële samenleving van eind negentiende eeuw. Wandelen zonder nut in de grote stad was het antwoord van de individualist op de massa. Waar de dandy zijn protest tegen de nieuwe tijd gestalte gaf door verijnd gedrag en zich terug te trekken in een zelf geschapen interieur zocht de flaneur de openbare ruimte op. De publieke ruimte was hij uitstek de habitat waar hij zichzelf gestalte kon geven.

Dwalen door een stad, het zoeken naar het ongeziene in het al bekende, is zo goed als uitgestorven. Dat komt, zo zegt Guus Beumer van kunstencentrum Marres, doordat de publieke ruimte in een stad verworden is tot louter logistieke ruimte. Ruimte die enkel nog bestaat om van het ene shopping-moment naar het andere te gaan. Stadsbesturen zetten in op fun-shoppen. Dat is veel belangrijker (en levert meer geld op) dan nutteloos mijmerend door een stad dwalen. Met de tentoonstelling *A l'extérieur. Rites de passage* over de cultuur van het flaneren sluit Marres een reeks exposities af die facetten van de burgerlijke cultuur van de negentiende eeuw (de dandy, de dilettant, de verzamelaar) belichtten. Bij binnenkomst in het pand Marres waan je je in een negentiende eeuwse winkelpassage waar je elk moment een flaneur kunt bejegenen. De rui-

Beeld van de tentoonstelling in Marres foto Frits Widdershoven

me vertrekken op de begane grond en de bovenste verdieping zijn aangekleed door de kunstenaars André van Bergen en Michiel Kluiters met installaties. Romancier en filmkenner Eric de Kuyper en mode-theoretica José Teunissen zijn met teksten en filmfragmenten een dialoog aangegaan met de installaties. Walter Benjamin en zijn Duitse landgenoot Franz Hessel hebben zich diepgrondig in het fenomeen flaneren verdiept. Hessel was het in de jaren twintig van de vorige eeuw absoluut niet eens met de opvatting dat flaneren niet meer

van de (moderne) tijd was. „Juist degene die kan flaneren (...) kan onze tijd beter begrijpen en genieten.“ Een flaneur, zo schreef de Amerikaanse schrijver Edmund White een paar jaar geleden in zijn boek *De flaneur*, is een slenteraar, een persoon die zonder duidelijk doel door een stad kuiert maar wel voeling heeft met de geschiedenis en heimelijk op zoek is naar een esthetisch en/of erotisch avontuur. White dwaalt door Parijs, mijmerend in de Marais over de geschiedenis van de joden, in de Haynes Grill denkend

aan de tientallen zware Amerikanen zoals James Baldwin die hun geluk kwamen zoeken in Parijs. Het erotische en amoureuze aspect van het flaneren komt in de expositie ook aan bod. Zowel in de teksten als de filmfragmenten. Vrouwen die in de negentiende eeuw flaneerden hadden doorgaans een slechte reputatie. *Street walking* was iets wat prostituees deden. Pas met de opkomst van de grand magasins werd het voor vrouwen een stuk gemakkelijker om - al dan niet met vriendinnen - onder het mom van inkopen te doen zich over te geven aan de

geneugtes van het flaneren. Parijs, zo merkten de Duitsers Benjamin en Hessel op, was de stad die het type van de flaneur schiep. Er was overigens een tijd dat er ook in Maastricht nog volop geflaneerd werd, na de zondagse mis. Maar die tijd ligt achter ons. Zondagse kleding bestaat niet meer, de zondagsmis wordt nog slechts door een enkeling bezocht. Nee, wij gaan liever met zijn allen fun-shoppen in een voormalige kloosterkerk.

A l'extérieur. Rites de passage. Marres. Nog t/m 13 juli. Zie voor openingstijden www.marres.org.

Discussie over toekomst koormuziek

Van onze verslaggever
MUZIEK »Hebben koren nog een toekomst in Limburg? Over die vraag buigen zich zondagmiddag in het Maastrichtse Centre Céramique bestuursleden, zangers en deskundigen.

De discussiemiddag is een initiatief van de Mastreechter Staar. Het beroemde koor viert dit jaar zijn 125-jarig bestaan. Onderdeel van de jubileummanifestatie is een symposium over de toekomst van de koormuziek in de provincie. De discussie staat onder leiding van musicoloog Jos Frusch en begint om 15.00 uur. Veel koren kampen met dalende ledentalen. Moet het antwoord op die trend gezocht worden in vernieuwing, fusie of werken aan bepaalde projecten waarvoor je je tijdelijk aan een koor bindt?

Speelfilm TBS naar Amerika

ANP
FILM » De thriller TBS van de Limburgse regisseur Pieter Kuijpers doet goede zaken op het filmfestival van Cannes. De film is verkocht aan distributeurs in Frankrijk, Duitsland, Zuid-Amerika en Noord-Amerika.

De intentie van zowel de Amerikaanse als de Franse distributeur is om de film in de bioscoop uit te brengen. TBS vertelt over een tbs'er (Théo Maassen), die ontsnapt uit een kliniek waar hij behandeld wordt. Hij kidnapt het tienermeisje Tessa (Lisa Smit) en gaat met haar op zoek naar zijn moeder, die volgens Johan zijn onschuld kan bewijzen. TBS trok in de Nederlandse bioscopen 120.000 bezoekers en draaide al met veel succes op diverse internationale festivals. De film is 31 mei op televisie te zien.

Bernhard Cella, *Parijse dakloze (sans-abri)*, uit: 'Sleep without Architecture'

Architectuur van de slaap

'State Alpha' gaat over de 'architectuur van de slaap'. Vanuit verschillende invalshoeken kijkt het architectuurstuut naar de wijze waarop architectuur en slaap zich tot elkaar verhouden. De tentoonstelling bestaat uit zes hoofdstukken en maakt onder andere gebruik van film, beeldende kunst en vormgeving. Zo belicht het hoofdstuk 'Economy of Sleep' hoe slaap verworden is tot een product waaromheen een enorme markt is ontwikkeld in de vorm van luxe bedden, slaapmaskers, slaapbevorderende kruiden en therapieën; 'Phenomenology of Sleep' toont de rituelen van slapen en ontwaken aan de hand van talloze filmfragmenten. NAI Maastricht opereert op het snijvlak van architectuur en vormgeving met als doel het publiek te laten nadenken over de invloed van architectuur op het dagelijks leven.

'State Alpha' is het eerste deel van een tweeluik. Deel twee, 'Changing Ideals', is vanaf eind oktober te zien.

NAI, Maastricht, t/m 5 oktober; MK gratis; 043-3503020, www.naimaastricht.nl

KUNST&CONTEXT

Marres

"Vindt u het erg om de poort te pakken", roept een vrouwenstem als ik heb aangebeld, "ik krijg het hek niet open". Door de brede poort naast de achttiende-eeuwse patriciërs woning kom ik in een prachtige verwilderde tuin en via de achterdeur stap ik een goed gesorteerde boekwinkel binnen. De entree is in ieder geval verrassend bij het Maastrichtse centrum voor contemporaine cultuur, Marres, genoemd naar de bierbrouwersfamilie die hier ooit resideerde. Via het hek dat tijdelijk de voordeur vervangt, dringen af en toe straatgeluiden door in de monumentale gang.

De overgang tussen buiten en binnen roept de sfeer op van een overdekte winkelpassage, een geliefd domein van de 'flaneur'. Deze intrigerende negentiende-eeuwse figuur speelt de hoofdrol op de tentoonstelling 'À l'extérieur. Rites de Passage' die nog tot eind september te zien is. Beter gezegd te zien én te horen. Op de begane grond klinken teksten van bekende flaneurs over Parijs, Berlijn, Londen en Den Haag. "De menigte is zijn element" – zoals een vis in het water – schreef Charles Baudelaire die de flaneur typeerde als een "hartstochtelijke waarnemer". Ondergedompeld in het stadsgewoel, bewaart hij afstand, "De waarnemer is een vorst, die overal van zijn incognito geniet".

Flaneren, of op z'n Hollands (iets grover) straatslijpen, bleef lang voorbehouden aan de man, een vrouw alleen wekte argwaan, men beschouwde haar als straatmodelief. Maar dankzij warenhuizen, etalages en winkelpassages kon ook de fatsoenlijke vrouw naar hartelust rondrentelen of 'windowshoppen'. Virginia Woolf is een van de eersten die haar omzwervingen in Londen beschreef.

Behalve teksten hebben de samenstellers van de tentoonstelling, José Teunissen en Eric de Kuyper, een groot aantal filmfragmenten geselecteerd die op de zolder te

zien zijn. Zittend op een van de keurig opge maakte bedden in *De Lobby* probeer je op de geluidloze filmbeelden de flaneur te betrappen terwijl hij/zij onopvallend rondslentert. *De Lobby*, een installatie van Michiel Kluiters en André van Bergen uit 2006, is een kruising tussen een eenvoudig hotelletje en de slaapzaal van een gesticht. Zij tekenden ook voor de vormgeving van gangen en kamers op de begane grond. De toegangshekken zijn trouwens afkomstig van een eerdere installatie van het kunstenaarsduo Bik/Van der Pol. De expositie ademt een aanstekelijke inventiviteit en intellectuele nieuwsgierigheid.

Met weinig geld transformeerde directeur Guus Beumer, ondersteund door een kleine staf en een ploeg vrijwilligers, Marres tot een kunstcentrum met een brede culturele visie. Voor de komende vier jaar kreeg

Gang in Marres
(foto: Tineke Kambier)

Marres voor het eerst van de Raad voor Cultuur een subsidie. Ondertussen gaat de verbouwing gestaag door. De tuin wordt onder handen genomen en met kunst- en vliegwerk wordt een zaal omgetoverd tot brasserie. Het is een doorlopend proces. Na tentoonstellingen over fenomenen als de dilettant, de dandy, de verzamelaar en de flaneur, volgt dit najaar een expositie over de invloed van het modernisme op het dagelijkse leven.

Din Pieters

dpieters@waanders.nl

www.marres.org

'A l'extérieur' toont de kunst van het flaneren

Tentoonstelling À l'extérieur: Rites de Passage, t/m 13 juli in Marres, Capucijnestraat 98, Maastricht. Wo-zo 12-17u. Inl: 043 3270207 / www.marres.org

DoorsANDRA SMETS

„In een stad de weg niet kunnen vinden zegt niet veel. Maar in een stad verdwalen zoals je in een bos verdwaalt, daar is scholing voor nodig.” Aldus filosoof Walter Benjamin, een van de bekendste flaneurs van de vorige eeuw. Er is nog een andere Duitser, Franz Hessel, die beschreef hoe moeilijk het is om te flaneren. Het is een kunst waarbij je jezelf moet laten gaan, waarbij je van de ene op de andere voet valt, een vorm van overmoed. Al dwalend bepaal je zelf waar je loopt, geen stadsfolder wijst je de weg, en alleen zo ben je de baas over de stad waar je woont.

Natuurlijk kun je ook gewoon met een ijsje door de koopgoot sjokken. Dat telt ook. Sterker nog, flaneren werd uitgevonden in de negentiende eeuw, toen de eerste winkels ontstonden. Alleen had winkelen in die dagen nog een paarlemoeren glans. Modezaken met grote jugendstiletalages – Johan Gram schreef in 1893 hoe de Haagse Spuistraat 's avonds veranderde in een balzaal, als honderden gaspitten de fonkelende spiegelpaleizen verlichtten. Het personage Nana van Emile Zola kon zich in de Parijse winkelpassages niet losrukken van de etalages met hebbedingen.

Voor een tentoonstelling over flaneren liet Marres teksten van schrijvers uit de afgelopen twee eeuwen inspreken. Ze zijn ingedeeld in vijf wereldsteden. De teksten zijn te horen in de tentoonstellingsruimte waar kunstenaars Michiel Kluiters en André van Bergen 'allees' van hout bouwden. Deze wandelgangen binnenin het pand sluiten de stad buiten. Zo wijzen ze je erop dat flaneren ook in je hoofd plaatsvindt: al lopend denk je na over jezelf en de wereld. Zo nemen je gedachten vanzelf een hoge vlucht.

Marres, het Maastrichtse Centrum voor contemporaine cultuur, begon twee jaar geleden met een serie tentoonstellingen over negentiende-eeuwse figuren die nog

steeds een belangrijke plaats innemen in het leven: de dandy, de dilettant en nu als laatste de flaneur. Even was er sprake van dat Marres zou moeten verhuizen van het centrum van Maastricht, vlakbij het Vrijthof, naar het nieuwe culturele centrum in de Enci-fabriek verderop aan de Maas. Maar dat plan is van de baan. Misschien heeft het tentoonstellingsprogramma geholpen. In een cementfabriek flaneer je niet. Het romantische programma van Marres past juist bij het rijke Limburgse leven in het centrum van de stad. Waar dames nog bont dragen en bij de lunch grote glazen wijn geserveerd worden. En waar een steeg nog 'allee' heet.

Flaneren kreeg vanaf het Interbellum activistische trekjes. De romantiek van de stadswandeling zou in de onstuimig groeiende stad, een moderniseringsmachine, plaatsmaken voor bittere ernst. Intellectuelen waarschuwden dat de mens gereduceerd zou worden tot een radertje in deze machine. Flaneren, het je toe-eigenen van de omgeving, gaf je de mogelijkheid om als individu in de massa te overleven.

Die stad waar je als individu verloren raakt, is in Marres uitstekend verbeeld op de bovenverdieping. Een wenteltrap, ook een soort allee, mondt uit in een nauwe gang vol anonieme deuren. Achter die deuren staan smalle bedden met elk een televisie aan het voeteneind. Ze tonen acteurs die door Montmartre kuieren of arbeiders die samenscholen voor de fabriek. Twee keer mensen op straat: de ene keer als flaneur, de andere keer anoniem in de massa.

Het is een boeiende en actuele tentoonstelling. Je kunt tegenwoordig geen stadsfolder open slaan of je wordt aangemoedigd om ergens te flaneren – twee jaar geleden heette dat nog funshoppen. Leiden deze voorgeschreven routes tot ontdekkingen of tot geestdodend gesjok? De kale 'allees' van Marres herinneren ons er in ieder geval aan dat flaneren ook in je hoofd plaatsvindt. Daar hoor je alleen je eigen voetstappen, de stad verdwijnt achter de horizon, en je gedachten reizen af naar waar je maar wilt.

nrc
23.06.06

WANDELEN ALS SPEKTAKEL

'A L'EXTÉRIEUR. RITES DE PASSAGE' is nog t/m 13 juli te zien in Marres, Maastricht. Kijk voor meer informatie op www.marres.org

CENTRUM VOOR MODERNE CULTUUR STAAT IN HET TEKEN VAN FLANEREN

Waar de dandy zich terugtrekt in een geperfectioneerd interieur, daar gebruikt de flaneur de publieke ruimte om zichzelf gestalte te geven. 'Wandelen om te zien en gezien te worden': dat is immers wat een flaneur doet. Het figuur ontstond in de 19e eeuw in Parijs, waar hij zich verwonderde over de veranderingen en modernisering van de publieke ruimte en het stedelijke beeld. Centrum voor moderne cultuur Marres in Maastricht onderzoekt deze maand wat dit personage beweegt en ervaart. Via teksten en filmfragmenten die getoond worden in twee installaties van kunstenaars André van Bergen en Michiel Kluiters wordt aan de kaak gesteld wat zien en gezien worden in het openbaar eigenlijk is. Marres: "Iets dat het dagelijkse verheft tot spektakel? Of moeten we het zien als een halfbewuste mentale staat, die leidt tot inspiratie, nieuwe ideeën en nieuwe ervaringen?" Binnen afzonderlijke ruimtes in de installaties van Van Bergen en Kluiters kan de bezoeker er via de teksten van verschillende schrijvers als Virginia Woolf en flaneurs uit de 19e en 20ste eeuw achter komen. Middels hun stem beschrijven zij hoe ze Parijs, New York, Londen, Berlijn en Den Haag hebben ervaren. Fragmenten uit films van Visconti en Georges Perec geven de flaneur visueel gestalte. (AT)

FOTO TINEKE KAMBIER

12 deweekendGids | kunst

Trouw zaterdag 17 mei 2008

parlando anthony fiumara

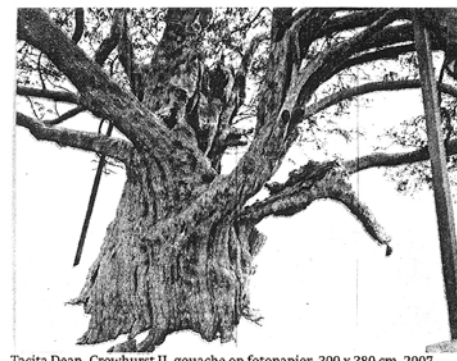

Geen cent erbij, maar wel een berg kritiek én lof

De oneliner 'meer voor minder' houdt het Nederlandse podiumkunstenveld de afgelopen maanden bezig. De fondsen die beslissen over het subsidiegeld voor de komende jaren (2009-2012) zouden scherpere keuzes gaan maken, om doorstroming van jonge makers te garanderen. Minder instellingen (ensembles, productiehuisen, festivals) krijgen meer geld om hun taken te kunnen uitvoeren – dat was het idee dat in de plaats komt van het huidige 'iedereen een beetje, maar niet genoeg'. De klappertanden de kunstwereld verwachtte harde klappen, die de afgelopen maand in Amsterdam en Rotterdam inderdaad werden uitgedeeld. De commissies van de kunststraden van die steden leken er plezier in te hebben de heilige huisjes omver te schoppen. De landelijk opererende Raad voor Cultuur kwam daarentegen met een advies waarin veel bij het oude blijft. Het opvallendste verschil in beoordeeling tussen de lokale subsidieverstrekker en het Rijk is te zien bij het Holland Festival. Het lijkt alsof het over twee verschillende instellingen gaat. De uitkomst in Amsterdam is dat het festival er geen cent bij krijgt, maar wel een hoop kritiek. Terwijl de Raad voor Cultuur vol lof een half miljoen extra uittrekt voor datzelfde Holland Festival. Zoek de verschillen. Constateert de Raad dat het Holland Festival (HFF) op regionaal, nationaal en internationaal niveau een waardevolle bijdrage levert aan de podiumkunsten, zo vindt Amsterdam het festival juist achter andere festivals aan dribbelen. Het is een prestigieus inkoopfestival geworden, vindt Amsterdam, het 'arme neefje' van vergelijkbare festivals in het buitenland. Terwijl het 'voor de muziek uit' zou moeten lopen. De Raad vindt nou juist dat het HFF wel inspirerend opereert, dat de schaal en de diversiteit van het aanbod uniek zijn, dat het een internationale uitstraling heeft en dat het festival vergelijkbaar is met grote buitenlandse podiumkunstenfestivals. Constateert de Raad dat de culturele infrastructuur in Nederland nog niet klaar is voor sponsoring en private geldstromen in de podiumkunsten, zo kapitelt Amsterdam het HFF vanwege te weinig eigen inkomsten. En prijst de Raad de artistieke koers sinds de komst van directeur Pierre Audi, zo heeft Amsterdam geen goed woord over voor de 'on-Nederlandse', on-Amsterdamse, 'karakteristieke' programmering van 'post-avantgarde' van de babyboomgeneratie. Met al dat overtreffende getrap laat de Amsterdamse Kunstraad de verdenking op zich dat het een afrekening wilde schrijven (en ik wil niet eens weten welke persoonlijke agenda er in Amsterdam meespeelde), in tegenstelling tot het afgewogen rapport dat de Raad voor Cultuur produceerde. In ieder geval alvast gefeliciteerd met dat half miljoen extra, Pierre Audi. En doe er maar weer veel mooie dingen mee.

umkunsten, zo vindt Amsterdam het festival juist achter andere festivals aan dribbelen. Het is een prestigieus inkoopfestival geworden, vindt Amsterdam, het 'arme neefje' van vergelijkbare festivals in het buitenland. Terwijl het 'voor de muziek uit' zou moeten lopen. De Raad vindt nou juist dat het HFF wel inspirerend opereert, dat de schaal en de diversiteit van het aanbod uniek zijn, dat het een internationale uitstraling heeft en dat het festival vergelijkbaar is met grote buitenlandse podiumkunstenfestivals. Constateert de Raad dat de culturele infrastructuur in Nederland nog niet klaar is voor sponsoring en private geldstromen in de podiumkunsten, zo kapitelt Amsterdam het HFF vanwege te weinig eigen inkomsten. En prijst de Raad de artistieke koers sinds de komst van directeur Pierre Audi, zo heeft Amsterdam geen goed woord over voor de 'on-Nederlandse', on-Amsterdamse, 'karakteristieke' programmering van 'post-avantgarde' van de babyboomgeneratie. Met al dat overtreffende getrap laat de Amsterdamse Kunstraad de verdenking op zich dat het een afrekening wilde schrijven (en ik wil niet eens weten welke persoonlijke agenda er in Amsterdam meespeelde), in tegenstelling tot het afgewogen rapport dat de Raad voor Cultuur produceerde. In ieder geval alvast gefeliciteerd met dat half miljoen extra, Pierre Audi. En doe er maar weer veel mooie dingen mee.

de aanwinst Henny de Lange

Tacita Dean. Crowhurst II, gouache op fotopapier, 300 x 380 cm, 2007.

Nostalgische gouache

De Britse kunstenaar Tacita Dean (1965) is vooral bekend van haar trage films, waarin herinneringen centraal staan. Aan de hand van gevonden foto's, de natuur of een oud huis geeft zij stukje bij beetje de verhalen prijs die ze wil vertellen over onopgeloste mysteries en raadselachtige gebeurtenissen. Je moet echt de tijd nemen voor haar films. Dat geldt ook voor haar foto's en tekeningen. Die roepen dezelfde sfeer op van nostalgie en tijdloosheid, waarbij veel aan de verbeelding van de kijker wordt overgelaten. Een mooi voorbeeld daarvan is het werk dat onlangs door het Tilburgse museum De Pont is gekocht: een gouache op fotopapier van een mysterieuze woudreus. Dit grote werk ont-

stond nadat Dean een serie kleine werken had gemaakt, bestaande uit ansichtkaarten van beroemde oude bomen in Engeland, waarop ze de achtergrond met witte gouacheverf overschilderde. Ook in de sterk vergrote afdrucken daarvan (3 bij bijna 4 meter) heeft ze de achtergrond van de boom met witte gouache bedekt; de onderliggende voorstelling schijnt nog door de verf heen. De boom die we zien is een naar schatting 4000 jaar oude taxus op het kerkhof in Crowhurst in het Engelse graafschap Surrey. Crowhurst is ook de naam van een van Deans dierbaarste onderwerpen: de zeiler Donald Crowhurst, die in de jaren zestig verdween tijdens een solozeiltocht rond de wereld.

Het Maastrichtse Centrum voor hedendaagse cultuur Marres gaat op zoek naar de flaneur en zijn flanerier.

Wat beweegt de flaneur

Arend Evenhuis

Wandelen, stappen en kuilen; dat kan iedereen. Sierlijk slenteren? Dat is al voor gevorderden. Zeker als dat zich in terloops doellose tred voltrekt. Maar welke hedendaagse voetganger verstaat de kunst van het flaneren – het wandelen om gezien te worden – nog?

Tallose auteurs schreven de (denkbeeldige) flaneur voor hoe hij dient te flaneren. Terwijl die zich nou uitgerekend niet aan een definitie – laat staan een flaneurtraktat – houdt, aangezien flaneren een uiterst particuliere, vaak eenzame en stevast zelfstandig te volbrengen bezigheid, dagtaak of levensopvatting is.

De flaneur was altijd mannelijk, totdat Virginia Woolf over haar ervaringen als 'flaneuse' in Londen schreef. Met de opkomst van passages en winkelstraten, was de alleen flanerende flaneuse niet ook ogenblikkelijk een vrouw van lichte zeden.

Uit Woolfs 'The Death of the Moth': „Wat is een straat toch mooi in de winter! Hij is zowel onthuld als bedekt. Je kunt er vagelijk symmetrische, rechte banen van ramen en deuren ontwaren: onder de lanternen zie je zwevende eilandjes van bleek licht waar haastig kwieke mannen en vrouwen doorheen lopen die, ondanks hun armoede en hun sjoefle kleren, iets onwerkelijks, iets triomfantelijks over zich hebben, alsof zij het leven ontgilt

zijn zodat het leven, beroofd van zijn prooi, zonder hen voortstroomt.“ Om het wezen en de verschijningsvorm van de flaneur te achterhalen, maakte het Maastrichtse Centrum voor hedendaagse cultuur Marres een tentoonstelling over de flaneur. Op zoek naar sporen uit de 19de eeuw deed het centrum dat eerder met de dandy, de dilettant en de verzamelaar. Er is wat flaneren betreft immers wat meer aan de hand dan alleen zien en gezien willen worden.

Voltslagen doeleloos, waarschuwt de Duitse schrijver Franz Hessel, moet de flaneur ook weer niet flaneren. „Ook in het 'op goed geluk' komt dilettantisme voor, dat gevaarlijke kanten heeft. Als je wandelt, heb dan wel voor ogen om ergens aan te komen. Misschien dat je dan op aange-name omwegen terechtkomt. Maar de omweg vooronderstelt altijd de weg.“

De stalen wenteltrap in het statige bierbrouwershuis Marres is rondom dichtgetimmerd met houten schotenen. Zo kan de bezoeker zijn schreden al klimmend op een flaneur-motoriek richten. Hij klimt en daalt door een koker.

De beeldende kunstenaars Michiel Kluiters en André van Bergen willen de bezoeker daarmee niet zozeer op een verkeerd, maar op een niet-allesdaags heen zetten. Zoals ze dat ook met hun getimmerde tunnelpassage op de begane grond deden. Michiel Kluiters zegt naar tegenstellingen van binnen/buiten te zoeken, naar andere maatverhouding (van een

Filmmomenten met klassieke flaneurscènes.

Cannes

De passie om jezelf uit te hongeren en te sterven

Regisseur Steve McQueen (l) en acteur Michael Fassbender.

FOTO AFP

CANNES – We zijn een paar dagen op dreef hier aan de Côte d'Azur en de opvallendste film was niet te zien in de competitie om de Gouden Palm, maar in het wat avontuurlijkere programma 'Un Certain Regard'. Het gaat om 'Hunger', het radicale debuut van Brits beeldend kunstenaar Steve McQueen.

McQueen volgt in zijn speelfilmdebuut de laatste maanden in het leven van Ira-leider Bobby Sands, die in 1981, na 66 dagen hongerstaking, in de gevangenis stierf. De Britse regering weigerde indertijd de Ira-leden als politieke gevangenen te erkennen. Het laatste wat Bobby Sands restte, was in hongerstaking te gaan, iets wat in 'Hunger' tot in detail in beeld wordt gebracht. De 30-jarige hoofdrolspeler Michael Fassbender ging op een streng dieet, en ziet er in de finale van de film uit als een wandelend lijkk. „Ik was een kind in 1981, elf of twaalf jaar, en het portret van

José Teunissen: 'Je kunt je afvragen of de flaneur niet verdwenen is.' Foto Jean-Pierre Jans / de Volkskrant

[deze week] Expositie over de wandelende observator

'Flaneren ging over kijken en bekeken worden'

Modekenner José Teunissen (48) stelde samen met essayist Erik de Kuyper in Marres Maastricht een tentoonstelling samen over de flaneur. 'Funshoppen is toch wat anders'. Door Merlijn Schoonenboom

De flaneur, die wandelende observator uit de 19de eeuw, bestaat die dan nog?

'Je kunt je inderdaad afvragen of de flaneur niet verdwenen is. De flaneur kwam niet voor niets op in de 19de eeuw. Het hoort bij de opkomst van de moderniteit, bij de sensatie van de stad, de vrijheid die het gaf, de anonimiteit, de winkel passages.

'Nu heb je natuurlijk de shopping malls en het funshoppen, maar dat is toch wat anders. Het flaneren was zonder specifiek doel, het ging over kijken en bekeken worden. De flaneur was alleen. Hij ging naar buiten en werd geïnspireerd. Het koopgootpubliek van nu laat zich veel meer leiden door vastgestelde paden. Winkelen is helemaal gecontroleerd, de flaneur probeerde juist te ontsnappen aan wat opgelegd is.'

En de wandelaar in de natuur?

'Nee. Flaneren hoort niet bij de natuur. Het heeft te maken met de snelle veranderingen van de moderne stad en de sensaties die daarbij horen. Wij hebben overigens niet zozeer naar hedendaagse versies gezocht, maar misschien zou je die nu vinden bij de skaterscultuur; die zoeken ook de stadsdynamiek op. En de catwalk op modeshows zou je kunnen zien als een vorm van geabstraheerd flaneren.'

Hoe is de ervaring van het flaneren terug te zien in de tentoonstelling?

'Het is natuurlijk moeilijk om dat wat zich buiten afspeelt, naar binnen te halen. We hebben ons daarom vooral gericht op teksten, die worden voorgelezen op band. We vonden dat daarin de ervaring het best naar voren komt. Zes steden staan centraal, en daaruit worden zes teksten voorgelezen. De laatste is van 2007 - van Thomas Clerc, *Paris Musée du XXI siècle* - maar het zwaartepunt ligt rond 1900. Natuurlijk over Parijs, maar ook Londen, Berlijn en Den Haag - de enige Nederlandse stad waar je kunt flaneren, volgens Johan Gram, stadschroniqueur rond 1880. Hij schrijft bijvoorbeeld over een winkel passage in Den Haag, waar een slager voor het eerst een etalage inricht. Men ging er speciaal heen om voor het raam naar een stuk spek te kijken.'

Voorgedragen teksten; dat klinkt niet als losjes flaneren door de expositie.

'We maken het de bezoeker niet makkelijk, het vereist concentratie. Maar het is net als het lezen van een boek; als je er eenmaal inzit, word je vanzelf meegevoerd. Twee kunstenaars, André van Bergen en Michiel Kluiters, hebben de ruimte zo ontworpen dat je er in kunt rondlopen, zoals in de stad. Ook

zijn er filmpjes van flaneurs. En van flaneuses.'

Flaneuses?

'Lang is gedacht dat het 19de-eeuwse flaneren vooral iets van mannen was. Een vrouw die alleen rondloopte, zou als een hoer worden gezien. Dat blijkt toch anders te liggen. We hebben bijvoorbeeld een tekst van Virginia Woolf opgenomen. *Het kopen van een potlood*. Woolf gaat naar buiten om een potlood te kopen, maar laat zich door vanalles afleiden. Ze vergeet wat ze kwam doen, maar kwam vol inspiratie terug.'

De tentoonstelling past in een reeks exposities over 19de-eeuwse types in Marres; de dandy, de dilettant; vanwaar die interesse?

'Het is het begin van de moderniteit. Het is de eeuw waarin veel begon wat nu doorwerkt.

'Die invloed is ook te zien in de ontwikkeling van de teksten. Aan de ene kant verandert di. Baudelaire beschreef heel direct zijn ervaring. Walter Benjamin maakt het theoretisch.

'Maar al gaat het over Berlijn in 1920, het blijft toch steeds alsof het over het Parijs van Baudelaire gaat.'

À l'extérieur: Rites de Passage. Marres Maastricht. 11 mei t/m 13 juli.

links uit de prêt-à-porter collectie
rechts couture

mode

Iris' kraaien

De sensatie van de afgelopen twee edities van de Amsterdamse modeweek waren de shows van de 23-jarige Iris van Herpen. Zij maakt spectaculaire, futuristische, monumentale kleren voor vrouwen. Haar zomercollectie, die de naam Chemical Crows heeft, bestaat uit jurken van repen leer, onderbroken door strengen van haardun synthetisch garen; als vleugels uitstaande capes en rokken, gemaakt van ontelbare messing baleinen; en lange rokken van tot strengen geweven garen. Van Herpen: 'Ik heb altijd de drang gehad andere materialen te gebruiken dan stof.' Tot nu toe vertaalde zij haar extreme ontwerpen alleen op bestelling naar een draagbaarder stuk, maar inmiddels heeft ze ook een, piepkleine, prêt-à-portercollectie gemaakt: negen korte jurken van leer met strengen garen, allemaal net iets anders van kleur en detaillering, en stuk voor stuk met de hand gemaakt in eigen studio.

De prêt-à-portercollectie is verkrijgbaar bij Coming Soon in Arnhem, alleen in maat 36 en 38; alle jurken kosten 999 euro. Zie ook irisvanherpen.com

In! Seks

Toen Tom Ford in 2004 vertrok bij Gucci was het op de catwalk in één keer afgelopen met de seksueel geladen mode, die hij misschien niet had uitgevonden, maar wel naar het grote publiek gebracht. En inmiddels zijn ook de strings die te voorschijn komen uit laag uitgesneden spijkerbroeken bijna verdwenen. De mode van nu is netjes, bedekt, volumineus. Zedig. Maar er zijn tekenen dat de kuisheid alweer z'n langste tijd heeft gehad. De Franse modebladen zijn dit voorjaar bijvoorbeeld opvallend hitsig. In het mei-nummer van *Vogue Paris*, een compromisloos tijdschrift dat vaak op de trends vooruitloopt, poseert actrice Julianne Moore wijdbeens in een diep uitgesneden shirtje en een onderbroekje in panterprint. En het Nederlandse model Lara Stone figureert in een zwoele Bilitis-achtige reportage. De mannelijke versie van het blad, *Vogue Paris Hommes International*, heeft erotiek zelfs als thema. En op de cover van het eveneens Franse en eveneens erg seksueel geladen zomernummer van *Purple* grijpt een topless model in haar zwarte rok met bondage detail. Andere tekens aan de wand: de met fetisjisme flirtende wintercollecties van Prada. Bij de mannenshow kwamen een soort bikinibroekjes uit de broek, bij de vrouwen boden kanten jurken een blik op het ondergoed van de modellen. Degelijk ondergoed, dat dan weer wel.

Wandelen om gezien te worden

Baudelaire kon het als de beste, Virginia Woolf ook: wandelen om te zien en gezien te worden, oftewel flaneren. De flaneur ontstond in het Parijs van de 19de eeuw, met de komst van de eerste winkels, warenhuizen en mode. Met de expositie getiteld *À l'extérieur. Rites de Passage* onderzoekt cultuurcentrum Marres in Maastricht het fenomeen. In twee installaties worden fragmenten uit films van onder anderen Luchino Visconti getoond, uit de gettoblaster komen teksten van dichters, onder wie Charles Trenet. Curator José Teunissen: 'Flaneren doe je buiten. Met de installaties hebben we geprobeerd die wereld - de galerijen en passages - naar binnen te halen. Je kunt, als een flaneur, terloops inspiratie opdoen: iets ondernemen en tegelijkertijd niets doen.' Ar 10 mei t/m 13 juli. Zie voor alle informatie: www.marres.org

tekst — Milou van Rossum

VOLKSKRANT MAGAZINE 10.05.2008 | 47

SUBSIDIEBELEID Plasterk kijkt af van advies

Extra geld voor cultuur in Limburg

Het Rijk geeft diverse culturele instellingen in Limburg de komende drie jaar meer subsidie dan was verwacht. Alleen het Zuidelijk Toneel krijgt minder geld.

door onze verslaggever

SITTARD - Jeugdtheatergezelschap Het Laagland in Sittard, toneelproductiehuis Het Huis van Bourgondië in Maastricht en het Wereld Muziek Concours in Kerkrade krijgen voor de periode 2009-2012 meer geld van minister Plasterk van Cultuur dan hem op 18 juli was geadviseerd door de Raad voor Cultuur.

Terwijl de raad in zijn laatste advies ruim 300.000 euro in petto had voor Het Laagland kent de minister bijna 534.000 euro toe aan het gezelschap. Het Huis van Bourgondië mocht van de raad rekenen op ruim 371.000 euro, maar ontvangt meer dan 596.000 euro. Het Wereld Muziek Concours krijgt 203.000 euro, 35.000 euro meer dan geadviseerd. Een en ander blijkt uit het Subsidieplan Kunst van Leven 2009-2012 dat de minister gisteren heeft gepresenteerd.

Overigens ontvangen ook Station Zuid en Opera Zuid, de voor heel Zuid-Nederland actieve dans- en operavoorzieningen, meer geld van Plasterk dan de raad in gedachten had. Station Zuid krijgt bijna

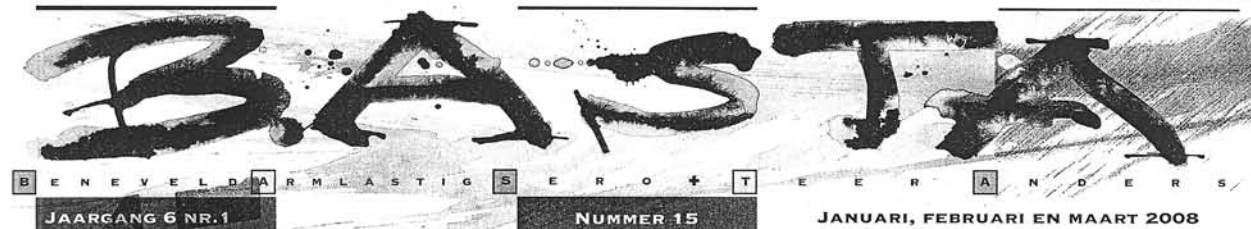
1.016.000 euro, terwijl in ruim 722.000 euro was voorzien, en Opera Zuid mag zich verheugen in bijna 1.383.000 euro in plaats van de door de raad toebedeelde ruim 1.250.000 euro.

In totaal krijgen elf in Limburg gevestigde of in de provincie actieve cultuurinstellingen in de periode 2009-2012 subsidie via Kunst van Leven. Negen daarvan ontvingen in de vorige planperiode ook al geld van het Rijk. De twee nieuwelingen zijn Marres, centrum voor contemporaine kunst in Maastricht, en de Stichting Popsport in Sittard. Marres krijgt 518.000 euro per jaar en de Stichting Popsport ruim 132.000 euro.

Van de negen instellingen die in de vorige planperiode al geld kregen, gaat alleen Het Zuidelijk Toneel erop achteruit. Het ontvangt ruim 2.440.000 tegen eerst 2.840.000. Theatergroep Het Vervolg (bijna 1.856.000 euro) blijft gelijk, evenals de Jan van Eyckacademie (bijna 2.367.000) en het Limburgs Symfonie Orkest (bijna 5.055.000 euro). De bedragen zijn inclusief de extra's via de regeling Cultuurprofijs.

Het Odapark in Venray (moderne kunst) en De Parade in Brunssum (folkloristisch festival) zijn niet opgenomen in het subsidieplan. De Parade verliest daarmee ruim 16.000 euro aan financiële steun van de overheid. Het Odapark had nog geen rijkssteun.

Odile Wolfs: toch steun voor Domein en NAI

Er gebeurt weer wat

EEN GESPREK MET GUUS BEUMER
Settelen, antwoordt hij, 'na al dat heen en weer gevlieg tussen Londen, Hong Kong en Amsterdam, nooit thuis zijn en zo, wilde ik wel eens een vaste baan.' Ook wilde hij weg uit de wereld van de commercie en de mode en 'weer nadenken over het regionale in een tijd van globalisering'. Niet wetend dat in de sector kunst en cultuur schrale inkomens

zien, besefte hij dat anno 2007 musea, kunsten- tra en instituten 'de laatste plekken zijn voor openbaar debat'. Plekken waar onderwerpen op de agenda gezet kunnen worden en waar via exposities, conferenties met masterclasses en workshops ideeën en kennis kunnen worden uitgewisseld. Heel eenvoudig eigenlijk. En juist nu heel actueel. Het is de hernieuwde functie van musea, bibliotheken en univer-

valoeerd de laatste tijd, maar op het gebied van interieurdesign zijn er niet veel prijzen en met de inbedding van de prijs in een conferentie kun je de prijs veel interessanter maken.' Ook zal het tijdschrift FRAME, een tweemaandelijks tijdschrift dat zich richt op interieurdesign, twee maanden later een hele editie aan de prijs wijden.

Het lijkt te mooi om waar te zijn. Deze manier van kennis binnenhalen. Maar misschien is dat wel wat Maastricht nodig heeft: iemand die de kussens opschuift, je nieuwe inzichten geeft. Guus Beumer heeft met de eerste exposities in Marres de bezoeker het verschil willen laten ervaren tussen een klassieke expositie en de rol van de expositieruimte zelf 'als drager van de geschiedenis'. De eerste drie tentoonstellingen in het NAI heeft hij een drietal modellen getest. Nu wil hij weten wat de overheid en de bezoeker daarvan vinden. 'In de tentoonstelling De Eethare Stad (maart tot juni 2007, red) werden ideeën aangedragen van

BASTA

Versijnt 4 x per...
Oplage 8000 stuks

Correspondentie-adres
Basta
Rechtstraat 87, 6221 EH Maastricht

Tel: 043 - 325 01 17
Fax: 043 - 361 51 48

info@bastamaastricht.nl
www.bastamaastricht.nl

architecten, stedenbouwkundige, activisten, vormgevers kunstenaars over duurzaamheid en de stad. Over de stad waar weer voedsel geproduceerd moet worden, in plaats van geconsumeerd. Dat soort gedachten en voorstellen hebben ook betrekking op een stad als Maastricht', betoogt hij.

Zou Maastricht in die voorstellen een oplossing kunnen vinden voor haar huidige problematiek? Maastricht als dorp? Of als stad?

Maaike van Stolk

Democratie

nooit iets gevraagd. En als ik de mensen om mij heen is hen ook nooit iets gevraagd.
nou niet direct beweren dat ons alles ongevraagd de vort doorgedrukt. Maar toch. Zo beetje bij beetje loopt uit de hand, met al die magistronen hier. De Markt? Dat meen ik echt. Maar waarom al die godsgeschiedenis van hetzeldzame laken een paleis. Ik ben uit de Bochtstraat - nu een heerlijk diverse straat met is wat - er over enkele jaren hetzelfde uitzicht als de Markt. En de Markt als het huidige breite Vrijhof. dat is hetzelfde lot beschoren als het Stolsstraatwachtig opkomt. Een lust voor het (toeristisch) oog, een normale Maastrichtenaar loopt er alleen doorheen maar de Belg. Of de Pietter.
teff in godnaam ooit die toeristentrans verzonnen? land. De almar uitbreidende koopzondagen? Die burg annex casino, die ten koste van alles er moet. Neemt het gebruikelijke rijtje maar op.
nooit iets gevraagd. Waarom moet het Landbouwbelang e Mississippiboot. Terwijl Stiphout een volledige kade stieren. Het antwoord is altijd economisch belang... besluiten worden democratisch genomen door een erheid binnen het gemeentebestuur en de gemeente-och.

er wringt iets in mij. En ik vraag mij af of dat iets is meer mensen wringt. Zijn we zo onverschillig geworden we alles gedwee accepteren? Heeft de democratie zven van ons gemaakt? Politici zeggen dat we elke ar mogen stemmen en dat wij burgers dus worden antwoordel in de gemeenteraad. En daarin beslist de rheid. Maar wie is die meerderheid? De aanname van het gezet. De democratie komt voort uit het Groenland. Maar daar leenden de burgers elkaar. Daar ze samen de besluiten. Hier heerst de anonimiteit. verderheid is een niemand. Die kan nergens op worden gproken.
ben Groen. Links en heb Wim Hazeu gestemd de verkiezing. Nu zorgt datzelfde Groen. Links ervoor dat A en de PvdA meerderheidsbesluiten kunnen nemen te stad verkwanselen aan het grote kapitaal. Terwijl ik weet dat veel GroenLinksers het niet altijd (eufemisme) ee eens zijn. Toch zorgt Hazeu als opperleider van meester Leers ervoor dat deze man ongestoord zijn kan gaan.
ingen en vergoedingen van de meerderheid zijn niet terug te draaien. Daarvoor is het politieke spel te ingewoorden. Ik zou liever hebben dat Leers een dictator poort was. Dan kon je tenminste nog met revolutionair te straat op en de ramen van het stadhuis aan diggouwen hechten met de oproep tot: Dan is het voor en duidelijk waar je staat.
goed. We leven in een democratie. En die heeft uitle van ons gemaakt. De waarom van de anonimiteit is is dat de macht en dat is de grootste bedreiging ere stad.

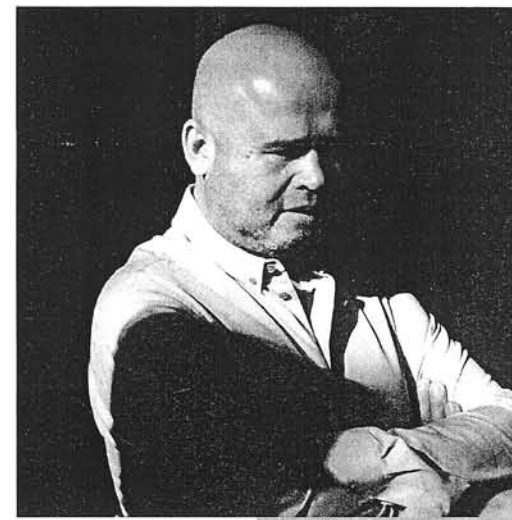
schering en inslag zijn. Na aanvankelijk een baan van twee dagen per week te hebben aangenomen bij het centrum voor contemporaine cultuur Marres, aan de Capucijnengang 98, moest er toch echt meer brood op de plank en zocht hij werk bij het NAI, de Maastrichtse dependance van het Nederlands Architectuurinstituut in Rotterdam.

Maar dat vertalen betekent niet dat de vormgevingsschikking en publiek zijn tijd gaat uitsittelen in die twee geschiedde kunstinstellingen. In de hoedanigheid van directeur kan hij namelijk één van zijn beste eigenschappen kwijt, iets opstarten: 'Als ik ergens goed in ben dan is het wel in het beginnen van iets. Onderhoud is een tweede, maar iets beginnen kan ik heel goed.' Als directeur zit hij in de positie om ontwikkelingen te starten of er op z'n minst aan bij te dragen. Items te agenderen. Liefst via tentoonstellingen, maar ook via de recent uitgereikte interieur design prijs, The Great Indoors Award.

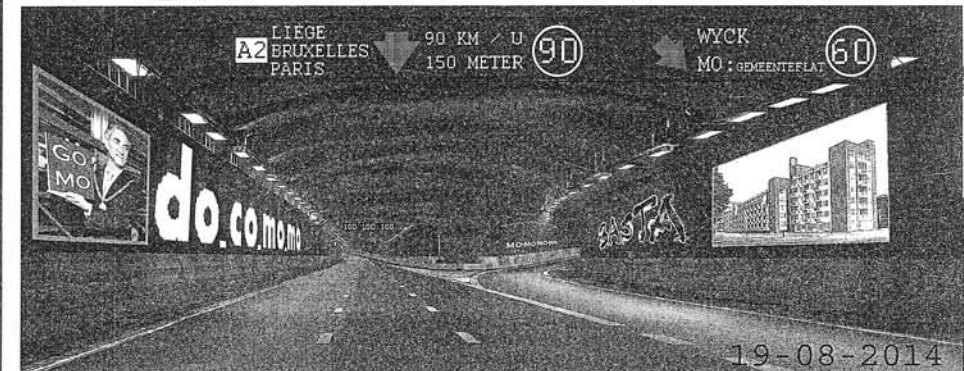
Guus Beumer zet mensen graag aan het denken. Hij wil de bezoeker van zijn tentoonstellingen laten nadenken over de rol en legitimiteit van de hedendaagse kunst en kunstinstellingen: 'Ik maak deel uit van de generatie van de jaren '70 die riep 'burn them down!'. Maar ondertussen, ouder en wijzer geworden en na heel wat van de wereld te hebben ge-

siteller: een plek voor ontmoeting en debat, voor kennismaking.

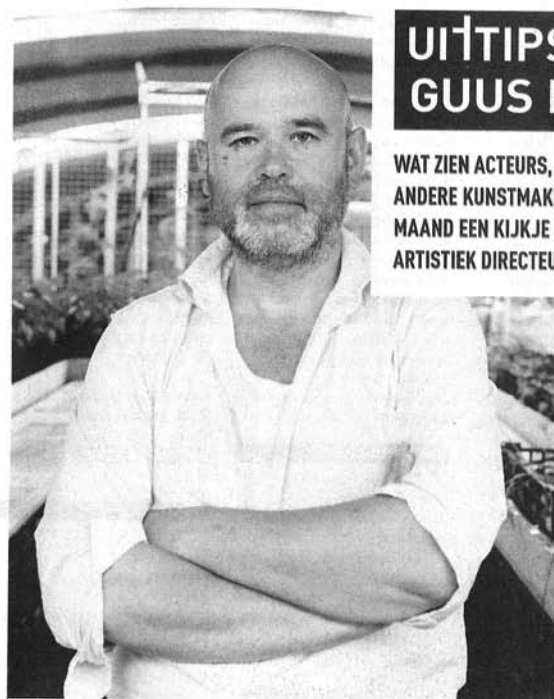
Beumer weet als geen ander actuele onderwerpen te agenderen en op de een of andere manier 'in te pluggen' in bestaande systemen zodat er beweging kan ontstaan rond die onderwerpen. De eerste editie van de online uitgereikte internationale prijs voor interieur design The Great Indoors Award is een goed voorbeeld van zijn streven politiek en cultuur aan het werk te zetten en te motiveren: 'Uitgangspunt voor het kunstbeleid zou toch een bepaald soort kwaliteit moeten zijn', vertelt de directeur van Marres en het NAI, 'maar wat doen veel overheden? Die richten de spot op een bepaalde problematiek, in plaats van op een uitgelezen kans. Maar het kunstbeleid is geen sociaal beleid. Met meer ateliers voor kunstenaars en ontwerpers kom je er niet. Er zal ook een reële economische basis moeten zijn, anders trekt het talent alomweg.' En dus kwam Beumer met het idee van een prijs: 'Een prijs is een manier om een internationale norm zichtbaar te maken. Dit is de competitie en hoe verhoudt wij ons daartoe. Een prijs haalt een netwerk binnen en als wij die verbinden aan lokale netwerken, ontstaat er niet alleen een ander zelfbeeld, maar ook nieuwe mogelijkheden, nieuwe kansen. Prijzen zijn nogal in waarde gede-

TUNNELVISIE

PAGINA 1

UITTIPS GUUS BEUMER

WAT ZIEN ACTEURS, MUSICI, KUNSTENAARS, REGISSEURS EN ANDERE KUNSTMAKERS IN MAASTRICHT EIGENLIJK ZELF? DEZE MAAND EEN KIJKJE IN DE CULTURELE AGENDA VAN GUUS BEUMER, ARTISTIEK DIRECTEUR VAN MARRES EN HET NAI MAASTRICHT.

MARRES & NAI MAASTRICHT

Als verantwoordelijke voor twee presentatie-instellingen kan ik niet anders dan chauvinistisch zijn en jullie attenderen op een project bij Marres en bij het NAI Maastricht. Marres geeft in de serie over 19e-eeuwse posities ditmaal aandacht aan de flaneur, met behulp van teksten, filmfragmenten en een fantastische installatie. In het NAI is een tentoonstelling - opening eind juni - over de relatie slaap en architectuur. Ga erheen en laat je in slaap sussen!!

'T LIEUWKE & YONG KEE

Ja, wat eten betreft kan je niet om deze twee plekken heen en zelfs met een kleine portemonnee. 't Lieuwke heeft bewezen een topplek te zijn, goede sfeer en goed eten. Yong Kee, ja dat is de ultieme geheimtip, uitstekend Kantonees eten bij de markt. En pas op als de rechaud op tafel komt, dan word je gezien als een loser die een nasischijf komt halen!

FILMTHEATER LUMIÈRE

Weemoedig of eindelijk dat avondje voor jezelf, ga naar Lumière. Uitstekende films en nog beter, uitstekende stoelen!

MISSIEMUSEUM STEYL

Liefst houd ik het voor mezelf, maar ga eens naar het Missiemuseum in Steyl. Een museum, gevuld met artefacten, die missionarissen van over de hele wereld naar Steyl hebben meegenomen en waar de plek sinds 1931 hetzelfde is gebleven. Niet sexy, niet dynamisch, maar je loopt rond in grote verwondering!!

MUZIEK OP DE LICHTENBERG

Onze collega's van Intro in Situ hebben besloten om hun voorstellingen op de Lichtenberg, een oude kasteelhoeve, voort te zetten. En daar moet je bij zijn: fantastische muziek, prachtige natuur en een wonderlijke, onaardse atmosfeer!

VRIJDAG 6 T/M ZONDAG 8 JUNI

WWW.UITBURO.NL/MAASTRICHT

17

Gilde van Zes trakteert op kwaliteit... en meer

Je hebt van die zaken waar je als stad trots op mag zijn. Zes van deze zaken in Maastricht hebben zich met elkaar verbonden in het Gilde van Zes: Marres, traiteur Saveurs, het Kruisherhotel, Museum Spaans Gouvernement, Selexys Dominicanen en Thiesen Wijnkoopers.

"Gasten van ons vroegen regelmatig waar toch die boekhandel in de kerk is", vertelt Martijn Aarts, directeur van het Kruisherhotel. "Nu ligt Selexys Dominicanen dichtbij, maar ga maar een uitleggen waar het precies ligt." "Bij ons gebeurde hetzelfde, maar dan vroeg men naar het Kruisherhotel", legt Ton Harmes uit. Hij is winkelmanager van de boekhandel in de Dominicanenkerk, onlangs uitgeroepen tot beste boekhandel van Nederland.

Het tweetal besette dat er behoefte was aan een plattgrond waarop de twee locaties met elkaar verbonden worden. Ton Harmes: "Eerder hadden we samen al een boekenlegger ontwikkeld, nu wilden we meer. We zijn ook gaan kijken naar gelijkgestemden die met ons willen samenwerken. Voorwaarde was dat het zelfstandige zaken zijn van ons niveau."

Museum Spaans Gouvernement, dat overigens in januari haar naam verandert in Museum aan het Vrijthof, was de eerste partner. Daarna volgde Thiesen Wijnkoopers met haar magnifieke winkelders, Cucina Mosae, ook in een prachtige kelder en Marres, centrum voor contemporaine cultuur en boeken. De rol van Cucina Mosae is inmiddels overgenomen door Traiteur Saveurs in de culinaire marktkelder.

Harmes: "De uitdaging is elkaar zo goed mogelijk te helpen door goed samen te werken. Gilden zijn verenigingen van ambachtslieden en neringdoenden die onder meer met elkaar samenwerken om de deugdelijkheid van broodwinning of vakgebied te bewaken en verder te ontwikkelen. Oorspronkelijk beoefenden gildebroeders hetzelfde vak. Zo is in Maastricht in 1264 al sprake van een leerlooiersgilde. Aandacht voor kwaliteit en

"IN MAASTRICHT VERWACHTEN MENSEN ANDERE DINGEN."

samenwerking is in onze stad dus net zo oud als de vestiging van de bedelordes, zoals de Dominicanen."

In 2008 werd in Maastricht dus opnieuw een gilde opgericht, nu niet met beroepscollega's, maar met gelijk gestemden. "Onze overeenkomst is onze passie voor kwaliteit. Dat is onze belangrijkste drijfveer."

Martijn Aarts: "We bieden, elk op onze eigen en unieke wijze, onze producten en diensten aan. De elementen die ons verbinden zijn samengevat in de mooie en goede dingen des levens: kunst, historie, literatuur, ontspanning, Bourgondisch logeren, eten en drinken. En we liggen op een steenworp afstand van elkaar."

De fraaie brochure van het Gilde van Zes bevat een plattgrond van het centrum, met aanduiding van de locaties van de zes leden. "We geven geen route aan. Ga met de kaart zelf op verkenning in Maastricht en belandt bij ons. We liggen op loopafstand van elkaar."

Uw bezoek wordt beloond: de brochure bevat zes vouchers voor presentjes of reducties

bij aankopen: een essay, een pannenkoek, een aperitief, drie kunstkaarten met enveloppen, reductie op buitenlandse boeken en boekaanbiedingen en wijnkorting. Geniet wel meteen, want de vouchers in de brochure zijn maar geldig tot en met 15 januari 2009. "Daarna komen we zeker terug met iets anders."

Ton Harmes is Maastrichtenaar van oorsprong en na vele jaren terug in zijn geboorteplaats. "Maastricht is een beetje anders dan andere Nederlandse plaatsen. Hier verwachten bezoekers ook andere dingen. Je moet alleen even weten waar je die andere dingen vindt. Deze brochure helpt daarbij. De binnenstad van Maastricht is niet te groot en als je geïnteresseerd bent in mensen, cultuur en lekker eten wijst deze brochure je goed de weg." De brochure 'Gilde van Zes' is verkrijgbaar bij de aangesloten leden, VVV Maastricht en de meeste hotels in Maastricht.

Bert Salden

MARRES Capucijnestraat 98, 6211 RT Maastricht, T. 043 - 327 02 07

TRAITEUR SAVEURS Laag Gubbelstraat 14, 6211 CG Maastricht, T. 043 - 390 09 10

KRUISHERHOTEL Kruisherengang 19-23, 6211 NW Maastricht, T. 043 - 329 20 20

MUSEUM SPAANS GOVERNEMENT Vrijthof 18, 6211 LD Maastricht, T. 043 - 321 13 27

SELEXYZ DOMINICANEN Dominicanenkerkstraat 1, 6211 CZ Maastricht, T. 043 - 321 08 25

THIESEN Grote Gracht 18, 6211 SW Maastricht, T. 043 - 325 13 55

Cultuur voor de Tefafklant én de gewone sterveling

Print Tip een vriend

Hoe vermaak je gasten in Maastricht die gisteren nog over de Ramblas in Barcelona liepen, eergisteren 's nachts over Broadway zwierden en zich over twee dagen onderdompelen in het Londense Soho? Hoe voorkom je dat ze na een korte tocht over Vrijthof en Onze Lieve Vrouweplein tegen hun partner zullen zeggen: „Schat, vanavond maar op tijd naar bed?”

Maastricht
Door Benti Banach

Op culinair gebied kan Maastricht voldoen aan de fijnzinnigheid van de gasten. Ook de colffeurs en modezaken rond de Stokstraat worden in staat geacht de Tefaf-klant in te palmen. Maar de cultuur in de stad mag niet achterblijven, vindt Tefaf Events, een vijfkoppige stichting die wil dat de stad tijdens de kunstbeurs sprankelt.

Het zou prettig zijn als dit soort bemiddelde gasten straks weer opstijgt in Beek met de gedachte dat Maastricht eventjes, net als New York de rest van het jaar, the place to be is. Je weet nooit waar het goed voor is. In ieder geval is het goed voor de band tussen Maastricht en de Tefaf. Lange tijd stonden de exclusieve kunstbeurs en het leven in de stad met de rug naar elkaar. Vorig jaar is er voor het eerst een culturele brug geslagen tussen het MECC en de binnenstad met een kleinschalig cultureel programma. Deze keer moet die verbinding nog een stuk steviger worden.

„Maastricht is mooi, maar geen wereldstad. Sommige segmenten in de stad zijn niet helemaal ingesteld op dit soort mensen. We hebben geen mooie pianobar of leuke jazzclub, wat natuurlijk geen schande is”, zegt Jo Cortenraedt namens Tefaf Events.

Diverse hotels komen net als vorig jaar tegemoet aan de metropoolhoppers met een groovy lounge, pianobar, jazzclub en exclusieve dance-ruimte. In de lobby van de hotels wordt doorlopend een Engelstalige Tefaf-nieuwsuitzending vertoond, die dagelijks door businesszender RTL6 wordt overgenomen. Wie Maastricht alleen tijdens de Tefaf bezoekt, denkt wellicht dat de stad het hele jaar door zo bruist. Grootser is de aanpak van het Theater aan het Vrijthof, dat voor het eerst een uitgebreid programma rond de Tefaf brengt. Dat bestaat onder meer uit Jazz Maastricht, dat dit jaar tijdens de Tefaf plaatsvindt, La Révolte des Mannequins, doorlopende performances in dertien etalages in de binnenstad, Himmelsleiter, opmerkelijke performances, een theatermonoloog van Jan Fabre en een dansvoorstelling van Krisztina de Châtel. Verder spelen Marres, Lumière, het Bonnefantenmuseum, het LSO en de Universiteit Maastricht in op de Tefaf.

„Deze mensen zijn gewend aan een bepaald niveau van kunst. Dat vertaalt zich ook in cultuur, ze zullen vaker naar de opera of een filharmonisch orkest gaan”, zegt Cortenraedt.

Is Tefaf Events dan niet bang dat het programma gaapneigingen bij deze verwende cultuurkenners oproept? „Nee, want ze komen in eerste instantie voor de kunst. Ze hebben daarna goed gegeten en de winkels in de stad zijn ook oké.” De cultuur is hooguit de slagroom op de toch al copieuze taart die Maastricht tijdens de Tefaf voor hen wil zijn. En anders zijn er nog altijd de gewone stervelingen die van het programma kunnen genieten. Cortenraedt: „Er komen geen bodybuilders voor de deur die Maastrichtenaren tegenhouden.”

Gepubliceerd op: 05.03.08 16:19, bijgewerkt op: 05.03.08 16:22

De Limburger

18

ZATERDAG 10 MEI 2008

cultuur2

Kunst in fabriek Maastricht

Franse collectie zoekt onderkomen

Door Caspar Cillekens
BELENDE KUNST ■ Maastricht krijgt mogelijk al in 2009 tijdelijk een uitgebreide collectie moderne kunst in huis. Het gaat om zo'n duizend werken uit de regionale kunstcollectie van Calais-Pas du Nord uit het Franse Duinkerken. Als mogelijk onderkomen voor de collectie (video, installaties, fotografie, schilderijen) is het markante Eiffelgebouw van de voormalige keramiekfabriek Sphinx in de binnenstad van Maastricht in het vizier.

De Wijk Ontwikkelingsmaatschappij Belvédère (WOM), die het gebied rond de Sphinx ontwikkelt, staat positief tegenover het plan van Guus Beumer en Hilde Teerlinck. Beumer is directeur van kunstencentrum Marres in Maastricht, Teerlinck conservator van de Federation Regionale Contemporaine d'Art (FRAC) in Duinkerken. Teerlinck was onlangs met de door haar ontwikkelde tentoonstelling *Sound of Music* te gast in Marres. Het FRAC in Duinkerken heeft nog niet de beschikking over een eigen expositieruimte. Beumer, die door de WOM is gevraagd met een plan te komen voor tijdelijke culturele invulling van het Eiffelgebouw, heeft Teerlinck voorgesteld de collectie voor een jaar in Maastricht onder te brengen.

Aan Franse kant is inmiddels groen licht gegeven voor de verhuizing van de collectie, die onder meer werk bevat van Soll Lewitt, Roy Lichtenstein, Jan Fabre, Hella Jongerius, atelier Van Lieshout, Henri Cartier-Bresson en Robert Doisneau, naar Maastricht.

Teerlinck en Beumer komen voor de zomer met een uitgewerkt plan bij de WOM. Daarin moet staan hoeveel ruimte in het Eiffelgebouw geschikt gemaakt moet worden voor onderbrenging en expositie van de collectie. Volgens directeur Martin Huijnen van de WOM moet je denken aan klimatologische en veiligheidsmaatregelen. Voorts moeten er sanitaire en horeca-voorzieningen komen in het gebouw. In het kostenplaatje moet ook een post voor personeel opgenomen worden.

Beumer is enthousiast. „Het moet geen traditioneel onderkomen worden met ingang en balie. Je kunt de mensen bijvoorbeeld via het depot de expositieruimte binnen leiden. Misschien moet je bezoekers ook de mogelijkheid bieden om een nachtje temidden van kunst te kunnen overnachten. Het is een prachtige lokatie om te experimenteren.”

Het tijdelijke moderne kunstmuseum in het Eiffelgebouw zou mogelijk al rond de Tefaf 2009 open kunnen gaan, zo optert Huijnen. Alternatief is de periode maart 2010-maart 2011.

Maak je eigen muziek op expositie Sound of Music

Geluidssculpturen domineren de expositie Sound of Music. De relatie tussen beeld en muziek staat centraal.

Door Caspar Cillessen
Bezoeker **Bezoeker** De kartonnen piano's van Rainier Lericolais ogen doofstom. Geen toetsen, geen snaren. Ze zijn ont-daan van hun klankvoortbrengers. Het kunstwerk van de Fransman is een hommage aan de componist John Cage en Morton Feldman, een van de bekendste componisten van *minimal music*. De associatie van de 'stomme' piano's met stiltes in composities van Cage ligt ook voor de hand. Het is niet de enige verwijzing naar de eigenzinnige componist in de tentoonstelling *Sound of Music*, die te zien horen is in Marres in Maastricht. In de nieuwbouw van het statige herenhuis hangt een installatie van Pierre Huyghe. Het klokkenspel is samengesteld uit 228 aluminium buizen die corresponderen met een partituur van John Cage. De bezoeker kan zelf door aanraking van de buizen zijn eigen compositie maken, zijn eigen *Sound of Music*. De tentoonstelling is opgezet door Hilde Teerlinck. Zij is directeur van FRAC Nord-Pas de Calais in Duinkerken. FRAC staat voor Federation Regionale d'Art Contemporaine. Zo'n 22 regio's in Frankrijk hebben ieder een eigen kunstcollectie. Die van Nord-Pas de Calais bevat nogal wat werken die ingaan op de relatie tussen beeld en klank. Guus Beumer, de directeur van Marres, heeft de tentoonstelling, die al eerder in Kortrijk te zien was, opnieuw gearrangeerd en aangevuld met foto's van Anton Corbijn van popsterren uit de collectie van Het Domein in Sittard. Beeld en muziek zijn in de vorige eeuw een allengs inniger omhelzing aangegaan. Een componist als Erik Satie beet het spits af met zijn *mus-*

Klokkenspel van Pierre Huyghe, dat is samengesteld uit 228 aluminium buizen. foto Harry Heuts

que d'ameublement, partituren met grafische notatie, tekst en decoraanwijzingen. John Cage en La Monte Young, verwaant aan de Fluxus-stroming en algemeen beschouwd als de vader van de *minimal music*, maakten muziek in de jaren zestig los van de partituur. Beleving staat centraal in happenings en performances. De Amerikaanse video-kunstenaar Ellen Cantor mixt in *Within Heaven*

and Hell beelden uit de zoetsappige musicalfilm *Sound of Music* met fragmenten uit *The Texas Chainsaw Massacre*. Conclusie na het zien van de video: het ideale sprookje bestaat niet.

In een van de ruimtes aan de straatkant staat *Les loquaces*, een installatie van François Curlet en Michel François. De samenwerking van de Fransman en de Belg heeft geresulteerd in

misschien wel het leukste kunstwerk van de tentoonstelling. De installatie is gebouwd op twee statieven. De ene ondersteunt een barokke knoop van een teenwilt, terwijl de andere is getooid met een kleine gedroogde granaatappel. De barokke knoop beeldt Bianca Castafiore uit, de operadiva uit de Kuifje-albums. De granaatappel, die de vorm van een openstaande mond heeft, staat

voor Frank Sinatra. Een onwaarschijnlijk duo. In de andere ruimte aan de straatkant staat een interactieve installatie van de Britse kunstenaar Angela Bulloch. Door op een tapijt te stappen, laat je geluid komen uit een box die op een tafel staat. Op de tafel ligt een Che Guevarra-shirt. *Grundstand and the Marxist Myth*, zo heeft ze het kunstwerk ironisch genoemd. Een satirische homma-

ge aan het marxisme. Op de eerste verdieping staat een groot werk van Dennis Oppenheim. *The Tune Towers* zijn van muzikale mechanismen voorzien. Een pedaal geeft de bezoeker de mogelijkheid de muziekdozen te openen.

Sound of Music. Marres, Capucijnenvoer 36, Maastricht. Nog t/m 30 maart. Zie voor openingstijden www.marres.org

door Duncan Liefverink

Het beste wat je kunt doen bij *Sound of Music* is gewoon gaan kijken. De tentoonstelling in het Maastrichtse Centrum voor Contemporaine Cultuur Marres gaat over muziek, beeldende kunst en digitale techniek. Het mooi uitgevoerde bezoekersgidsje en de kleine catalogus geven hierover allerlei diepzinnige bespiegelingen ten beste. Maar probeer het eerst eens zelf! De sterkste werken op de tentoonstelling geven zoveel aanknopingspunten voor associaties dat ze het moeiteloos alleen af kunnen.

Neem de twee vleugels van de Franse kunstenaar Rainier Lericolais. Ze zijn tegenover elkaar opgesteld, als op een concert met twee pianisten. Vanzelfsprekend wekken ze herinneringen op aan muziek. Echter, de toetsenborden, de snaren en zelfs de zangbodem ontbreken. Alles wat vleugels tot *muziekinstrumenten* maakt is afwezig. Wat rest is het tegendeel: stilte. Maar het is geen onverbiddelijke stilte. Als je beter kijkt, blijken de vleugels niet gemaakt te zijn van hout en staal, maar van karton. Een paar welgemikte trappen en alles ligt in duigen. Dit is een heel fragiele stilte, een stilte die je moet koesteren. Ander werk op de tentoonstelling is allesbehalve stil: de carillons van Pierre Huyghe die een hele zaal in beslag nemen en die de bezoeker zelf tot klinken mag brengen, de videoregistratie van een gelijktijdig optreden van een fanfare en een acid house band van Jeremy Deller, de speeldoozjes van Dennis Oppenheim. Vooral op de eerste verdieping van Marres is het een aangename kakofonie.

In het bezoekersgidsje valt onder meer te lezen dat de vleugels van Lericolais verwijzen naar het werk van de componisten John Cage en Morton Feldman, en naar de onttakelde piano's in het werk van Joseph Beuys. Veel kunstenaars in de tentoonstelling blijken trouwens schatplichtig te zijn aan John Cage, de man die stilte en toeval een plaats gaf in de hedendaagse muziek.

En dan is er nog "een tweede, discursief niveau", zoals Marres-directeur Guus Beumer het uitdrukt. 'Sound of music' maakt deel uit van een serie exposities onder de titel 'De verzamelaar'. De meeste werken zijn afkomstig van het FRAC Nord-Pas de Calais, een regionale kunstinstelling met een indrukwekkende verzameling die tijdelijk zonder onderkomen zit. Ze worden nu door Hilde Teerlinck, de Vlaamse directeur van FRAC Calais, getoond in Marres, een kunsthuis zonder eigen verzameling. Dat is een mooie, maar voor de bezoeker eigenlijk overbodige gedachte. Die moet gewoon gaan kijken

Sound of Music. Marres, Maastricht, t/m 30 maart.

Zie www.marres.org.

cultureel maandblad februari 2008